

2006 gegužės 29
Nr. 10

Lietuvos
Katalikų
Bažnyčios
informacijos
centro
leidinys

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Šiame numeryje:

Lietuvos Vyskupų Konferencija

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis	2
Laiškas Visuomenės komunikavimo priemonių dienos proga	3

Bažnyčia Lietuvoje

Arkivyskupo P. S. Zurbriggeno viešnage Kaune	4
Apaštališkojo nuncijaus viešnage Kaišiadoryse	4
Oldenburgo krašto vyskupo vizitas	5
Pasirodė nauja leidyklos „Katalikų pasaulio leidiniai“ knyga apie „Da Vinčio kodo“ apgaulę	7
Šiaulių vyskupijos jaunimo diena	8
Lazdijų dekanato Eucharistinis kongresas	9
Marijos diena Šiluvoje: šventovei grąžintos restauruotos vertybės	10

Homilijos

JĖZAUS PALIKIMAS Devintinės (B)	14
DIEVO RANKOSE 12 eilinis sekmadienis (B)	15

Dokumentai

Popiežiškoji kultūros taryba „KUR TAVO DIEVAS?“ Atsiliepiant į šiandienį netikėjimo ir religinio abejingumo iššūkį	16
--	----

Straipsniai

JUDO EVANGELIJA, GNOSTICIZMAS IR BAŽNYČIOS TIKĖJIMAS	24
KATEDROS SVARBA BAŽNYČIOS GYVENIME	25

Bažnyčia pasaulyje

Benediktas XVI kalbėjo apie apaštališkosios įpėdinystės reikšmę	27
Popiežius pabrėžė santuokos unikalumą	27

Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis

2004 m. gegužės 16–18 d. Trinapolio rekolekcijų namuose Vilniuje vyko Lietuvos Vyskupų Konferencijos plenarinis posėdis. Jame dalyvavo visi Lietuvos vyskupai ordinarai ir augziliarai, taip pat du vyskupai emeritai Juozas Preikšas ir Juozas Žemaitis. Vieną dieną kartu su Lietuvos vyskupais posėdžiavo apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Peteris Stephanas Zurbriggenas.

Susitikimo pradžią vyskupai skyrė maldai ir susikauptimui, išklausė Palendrių šventojo Benedikto vienuolyno prioro t. Herve de Broc OSB konferencijos.

Posėdyje daug dėmesio buvo skirta š. m. birželio mėnesi vykšančiam vizitui *Ad limina*. Tai maždaug kas penkeri metai rengiamas visiems Katalikų Bažnyčios vyskupams privalomas susitikimas su Šventuoju Tėvu ir apsilankymas įvairiose Šventojo Sosto institucijose.

Nemažą posėdžio dalį ganytojai svarstė tikybos mokytojus rengiančių institucijų bendradarbiavimo galimybes bei iššūkius, kylančius dėl naujų valstybės keliamų reikalavimų pedagogams. Kaip šiuo metu vyksta tikybos mokytojų rengimas, vyskupams pristatė Religijos studijų kolegijos direktorius kun. Arvydas Kasčiukaitis, Vilniaus pedagoginio universiteto Katalikų tikybos katedros vedėjas kun. Algis Baniulis SJ, Klaipėdos universiteto Katechetikos katedros vedėjas kun. Arvydas Ramonas, o apie tikybos mokytojų darbą kalbėjo Lietuvos katechetikos centro direktorius kun. Rimantas Gudlinkis. Minėtose mokymo įstaigose būsimieji tikybos mokytojai gauna ir profesinį, ir pedagoginį išsilavinimą. Klaipėdos universitete jie įgyja dar ir gretutinę specialybę. Nors mokinių skaičius mažėja, tačiau dalis mokytojų, pradėjusių tikybos mokyti Nepriklausomybės atgavimo pradžioje, jau išeina į pensiją, todėl reikia naujų specialistų, kurie ne tik turėtų profesinių žinių, bet ir sugebėtų dalytis tikėjimu.

Vyskupai nutarė, kad Lietuvos Vyskupų Konferencijos Švietimo komisija iš tikybos mokytojus rengiančių institucijų ir vyskupijų katechetikos centrų atstovų sudarys darbo grupę, kuri išanalizavusi dabartinę padėtį teiks pasiūlymus, kaip ruošti šiandienos reikalavimus labiau atitinkančius tikybos mokytojus.

Plenariniame posėdyje vyskupai dalijosi nuolatinio kunigų ugdymo patirtimi. Visose septyniose Lietuvos vyskupijose kunigai reguliariai kas mėnesį susirenka vyskupijos centre. Čia jie gauna aktualios informacijos, supažindinami su naujais Bažnyčios dokumentais. Susitikimų metu taip pat išsamiau pristatoma kokia nors teologinė ar sielovadinė tema. Vasarą ne vienerius metus būdavo kviečiami teologijos dėstytojai ir įvairių sri-

čių specialistai iš užsienio, kurie kunigams vedavo kelių dienų kursus, tačiau pastaruoju metu stengiamasi, kad kunigai galėtų paskaitų klausytis lietuvių kalba. Kai kurios vyskupijos turi specialias programas jauniems kunigams ugdyti, kitur labai sėkmingai veikia pačių kunigų iniciatyva susibūrusios saviugdos ir studijų grupės. Pažymėta, kad šiuo metu būtų naudinga kiekvieniems metams sudaryti sistemingą nuolatinio kunigų ugdymo paskaitų programą ir vyskupijoms bendradarbiauti kviečiant prelegentus.

Ganytojai tarėsi dėl Švč. Mergelės Marijos apsiereikimo Šiluvoje 400 metų jubiliejaus 2008 m. Šis jubiliejus reikšmingas ne tik Kauno arkivyskupijai, kuriai priklauso Šiluva, bet ir visiems Lietuvos tikintiesiems, todėl jam būtina ruoštis iš anksto. Pasiruošimo programoje bus pabrėžiamas evangelizacijos aspektas; parapijos bei tikinčiųjų bendruomenės kviečiamos nagrinėti savo sielovadinės veiklos galimybes ir išdėstyti poreikius, į kuriuos bus stengiamasi atsižvelgti.

Lietuvos vyskupai, norėdami atkreipti didesnę tikinčiųjų dėmesį į šiuolaikinius Gerosios Naujienos skleidimo būdus nutarė Lietuvoje, kaip ir Visuotinėje Bažnyčioje, minėti Visuomenės komunikavimo priemonių dieną Kristaus žengimo į dangų – Šeštinių šventėje. Šią dieną kviečiama melstis už krikščionišką žiniasklaidą, joje besidarbuojančius tikinčiuosius bei visus katalikus žurnalistus. Netrukus bus paskelbtas šiai dienai skirtas bendras ganytojų laiškas.

Posėdyje buvo pristatytas baigtas rengti trečiasis pataisytas ir papildytas Naujojo Testamento lietuviškojo teksto leidimas su išsamiais prof. Antano Rubšio komentarais ir teksto bibliinių sąsajų nuorodomis. Rengiant šį tekstą buvo atlikti A. Rubšio siūlyti pakeitimai, taip pat suvienodinta kai kurių žodžių rašyba ar patikslintas jų vertimas. Lietuvos Vyskupų Konferencija patvirtino šį Naujojo Testamento leidimą ir leido jį publikuoti.

Vyskupai nutarė paraginti klebonus ir visus tikinčiuosius rinkti savo parapijos istorijos medžiagą, ją kaupiti, sisteminti bei surašyti. Svarbu pažinti ne tik seniausią, bet ir pastarųjų dešimtmečių istoriją, užfiksuoti dar gyvų liudininkų prisiminimus apie tai, kaip vyko parapijos gyvenimas pokario ir ateistinio persekiojimo metais. Nors šis laikotarpis nėra labai nutolęs, tačiau vengiant persekiojimų, daugelis renginių vyko slapta, saugumo sumetimais buvo vengiama ką nors užrašyti ar fotografuoti. Todėl išliko nedaug dokumentinės medžiagos. Ne tik Katalikų Bažnyčios, bet ir visa Lietuvos istorija daug prarastų, jei ši informacija nebūtų užfiksuota.

Kitą trijų dienų Lietuvos Vyskupų Konferencijos posėdį numatyta surengti Marijampolėje spalio 24–26 d.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos sekretoriatas

Laiškas Visuomenės komunikavimo priemonių dienos proga

2006 m. gegužės 22 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Prisikėlęs Viešpats prieš įžengdamas į Dangų pavedė Bažnyčiai eiti ir skelbti Evangeliją visai kūrinijai (plg. Mk 16, 19). Sustiprinta Tėvo ir Sūnaus meilės Dvasios Bažnyčia jau du tūkstančius metų ištikimai visoms kartoms skelbia apie Jėzaus Kristaus, įsikūnijusios Tiesos, nuveiktą išganymo darbą. Siekdama, kad ši misija būtų vaisinga ir Viešpaties žodis plistų bylodamas kiekvienam žmogui, ji nesvyruoja naudotis visomis įmanomomis priemonėmis bei būdais, kurie padėtų pasiekti tiesos išsiilgusių žmonių.

Tarp šių būdų ypatingą vaidmenį užima visuomenės komunikavimo priemonės. Vatikano II Susirinkimo dekretu *Inter mirifica* sakoma: „Teisingas naudojimas šiomis [visuomenės komunikavimo] priemonėmis teikia žmonijai daug naudos, padėdamas dvasios poliuiui bei lavinimui ir Dievo karalystės plėtimui bei stiprinimui“ (2).

Nūdienos žmonija yra susaistyta tokiais glaudžiais ryšiais, kad dingsta erdvė ir nuotolis tarp žmonių, o pasaulis susiaurėja iki laikraščio puslapio, televizoriaus ekrano ar interneto lango. Viena vertus, tai leidžia žmonėms labiau pasijusti vienos šeimos nariais, neribotai prieiti prie informacijos šaltinių, bendrauti tarpusavyje, kita vertus, žmogus tampa itin pažeidžiamas.

Lietuvoje jau knygnešių gadynėje svarbus buvo religinio turinio spausdintas žodis. Tarpukariu dideliais tiražais ėjo katalikiška spauda. Sovietinės priespaudos metais pagrindiniai krikščioniškos minties leidiniai suvaidino nemenką vaidmenį mūsų šalies laisvėjimo procese.

Atgavus nepriklausomybę ir išgalėjus žodžio laisvei, žiniasklaida įgijo didelį pasitikėjimą visuomenės akyse. Ji tapo įtakinga jėga, formuojančia viešąją nuomonę ir aktyviai veikiančia visuomenės gyvenimą. Bažnyčia sveikina žiniasklaidos pastangas visapusiškai informuoti apie aktualijas, siekius išviešinti mūsų visuomenėje, valdžios struktūrose suvešėjusias negeroves, atskleisti socialinės neteisybės apraiškas. Šia prasme Bažnyčia į žiniasklaidą žvelgia kaip į partnerę, su kuria galima būti „tiesos tarnystės bendradarbiais“ (3 Jn 8).

Tačiau Bažnyčiai negali nekelti nerimo, kad žodžio laisvės vardu per žiniasklaidą suvedinėjamos sąskaitos, skleidžiami gandai, žeminamas žmogaus orumas. Užsakomieji straipsniai ar laidos sudaro prielaidas tarpti melo kultūrai, kuri tiesiogiai nusižengia Dekalogo prie-

sakui „Nemeluok!“ Šias tendencijas Bažnyčia laiko nei-giamomis ir kviečia tiek tikinčiuosius, tiek visus geravalius Lietuvos piliečius jas kritiškai vertinti.

Reali alternatyva viešosioms manipuliacijoms – krikščioniška žiniasklaida. Jos atkaklus darbas, regimas tiek spausdinto žodžio pavidalu, tiek internetinėje erdvėje, girdimas radijo bangomis, yra neįkainojamas indėlis skleidžiant tai, ką vadiname amžinosiomis vertybėmis. Tačiau laiko dvasia kelia naujus iššūkius. Krikščioniška žiniasklaida turi ryžtingiau ir įtaigiau ugdyti sąmoningą tikintįjį, kuris geba skirti pelus nuo grūdų, skaityti „laiko ženklus“, prisimti atsakomybės dalį už Bažnyčios ir visuomenės ateitį.

Suprasdami, kad pati viena krikščioniška žiniasklaida nėra pajėgi susidoroti su jai išskylančiais uždaviniais, reiškiamo susirūpinimą, kad ji nesulaukia visapusiško Bažnyčios bendruomenės palaikymo. Ypač sunki yra jos materialinė būklė. Todėl kviečiame jus, brangūs kunigai, raginti tikinčiuosius skaityti, pirkti ir platinti katalikiškus leidinius, nes jūsų žodis ir užsidegimas yra svarus tikinčiųjų akyse. Jums, katechetai, krikščioniška žiniasklaida gali tapti puikia parama skleidžiant Dievo žodį jaunajai kartai. Ar ne paradoksalu, kad daugelio katalikų šeimų biudžetuose atsiranda lėšų kasdieniam bulvariniam skaitalui ir brangiems vartotojišką gyvenseną propaguojantiems žurnalams, bet pritrūksta kelių litų katalikiškiems leidiniams? Tad norime priminti, kad išlaikyti savo žiniasklaidą yra visų katalikų pareiga. Tik sutelktų pastangų dėka ji galės vaisingai veikti.

Visuotinė Bažnyčia jau keturiasdešimt metų mini Visuomenės komunikavimo priemonių dieną. Apie ją prisimindavome ir Lietuvoje, tačiau norėdami atkreipti didesnę tikinčiųjų dėmesį į šiuolaikinius Gerosios Naujienos skleidimo būdus nurodome nuolat minėti Visuomenės komunikavimo priemonių dieną Kristaus Žengimo į dangų – Šeštinių šventėje. Kviečiame šią dieną kuo plačiau melstis už krikščionišką žiniasklaidą, joje besidarbuojančius tikinčiuosius bei visus katalikus žurnalistus. Būtų prasminga bendruomenėse pristatyti katalikišką žiniasklaidą, aptarti jos misiją. Nuoširdžiai linkime, kad katalikiška žiniasklaida prisidėtų prie tikinčiųjų sąmoningumo, o sąmoningi katalikai – prie savo žiniasklaidos augimo.

N. B. Gerbiamieji klebonai, prašome šį laišką paskelbti per Šeštines ir nuo šiol šią dieną organizuoti rinklėvas, kurios bendruomenės nuožiūra būtų skirtos katalikiškai spaudai, radijo programoms, interneto svetainėms palaikyti, katalikiškiems leidiniams prenumeruoti stokojantiems ir parapijų skaitykloms.

Lietuvos vyskupai

Arkivyskupo P. S. Zurbriggeno viešnage Kaune

Gegužės 12 d. Kauno kunigų seminarijos ir R. Šumano centro kvietimu Kaune viešėjo apaštališkasis nuncijus arkivyskupas Peteris Stephanas Zurbriggenas, šiltai sutiktas Kauno arkivyskupo metropolito Sigitto Tamkevičiaus, vyskupo augziliaro Jono Ivanausko, mons. Adolfo Grušo, seminarijos rektoriaus kun. lic. Aurelijaus Žukausko bei seminaristų. Arkiv. S. Tamkevičius pasveikino nuncijų viešnagės Kaune proga ir pasidžiaugė galimybe išgirsti garbingojo svečio, ketverius metus gyvenančio Lietuvoje, žodžius. Svečią sveikino ir susirinkusiems giedojo seminaristų ansamblis. Susitikime taip pat dalyvavo Lietuvos ir Prancūzijos asociacijos Kauno skyriaus prezidentė Birutė Strakšienė bei miesto visuomenė. Arkivyskupijos konferencijų salėje P. S. Zurbriggenas perskaitė pranešimą „Popiežius ir Europos Sąjunga“.

Nuncijus išsakė motyvus, paskatinusius jį aptarti popiežiaus Jono Pauliaus II indėlį į Europos dvasinę ir kultūrinę plėtrą. Jis minėjo neseniai Vienoje vykusią konferenciją, kurios siekis, pasak kalbėjusiojo, buvęs „įkvėpti Europai gyvybės“. Ir katalikai, ir ortodoksai joje sutarė, jog Europoje būtina ginti krikščionybės vertybes kaip jos civilizacijos ir kultūros pagrindą. Šiame kontekste pranešėjas ir kalbėjo apie Šventąjį Tėvą Joną Paulių II, daug savo pontifikato jėgų atidavusį vertybių, kurias „Europa pasisėmė iš Evangelijos“, gaivinimui.

Remdamasis Jono Pauliaus II knyga „Atmintis ir tapatybė“, arkiv. P. S. Zurbriggenas aptarė popiežiaus turėtą vieningos, tačiau išsaugojusios savo kultūrinę įvairovę Europos viziją: Europa popiežiui niekada nebuvo administracinis kompleksas, bet realybė, kurioje gyveno. Savo kelionėse pažinęs kultūras, mokėjęs daug kalbų Šventasis Tėvas tvirtai tikėjo Europos ateitimi, nors ir matė jos socialinę, kultūrinę ir religinę krizę. Popiežius lankėsi Europos Sąjungos Taryboje, Parlamente, Žmogaus teisių komitete ir įdėjo daug pastangų, kad Europos sutartyse būtų įrašytas ne vien humanizmas, bet ir krikščioniškosios vertybės. Kalbėtojas atkreipė dėmesį, jog būtent Jono Pauliaus II pontifikato laikotarpiu buvo įkurtos bažnytinės institucijos prie ES, tarp jų – Europos bendrijos vyskupų konferencijų komisija ComECE.

Arkiv. P. S. Zurbriggenas taip pat minėjo didžiojo europiečio Jono Pauliaus II mintis, išsakytas padėkos žodyje už jam 2004 m. suteiktą Karolio Didžiojo apdovanojimą. Šventasis Tėvas tuomet paskelbė savo žinią apie Europą kaip taikos centrą, kurio vienybė turėtų kilti iš laisvės. Būtent krikščionybė popiežiui buvo ta jėga, galinti subrandinti religinę ir socialinę jos narių laisvę; jis matė didžiulį jaunimo indėlį į Europos plėtrą, nes būtent jaunuoliai „supranta vieni kitus be sienų“. Pasak tąkart Jono Pauliaus II ištartų žodžių, „Europa – ne tik politinė, bet ir dvasinė vienybė, kai žmonės supranta tikėjimo vertybes ir jas perduoda vieni kitiems. Ir tai turi būti daroma žmogaus, sukurto pagal Dievo paveikslą, labui“.

Užbaigdamas pranešimą garbingasis svečias pabrėžė, jog Lietuva kaip tauta, daug iškentėjusi per 50 okupacijos metų ir išsaugojusi tikėjimo vertybes, daug gali duoti Europai, ir palinkėjo, kad lietuviai kankiniai kuo greičiau būtų paskelbti palaimintaisiais.

-dalg-

Apaštališkojo nuncijaus viešnage Kaišiadoryse

Gegužės 14 d. Apaštalu Sosto atstovas Lietuvoje arkivyskupas Peteris Stephanas Zurbriggenas lankėsi Kaišiadoryse ir dalyvavo Kristaus Atsimainymo katedros konsekracijos 70 metų sukakties minėjime. Katedrą 1936 m. gegužės 10 d. pašventino pirmasis Kaišiadorių vyskupas Juozapas Kukta.

Paskyrimai Kaišiadorių vyskupijoje

Kun. **Valdas Beleckas** paskirtas Alytaus šv. Liudviko parapijos klebonu.

Kun. **Vytas Sabaliauskas** paskirtas Purnos parapijos klebonu.

Kun. **Ažuolas Miliauskas** paskirtas Perlojos parapijos klebonu ir Nedzingės parapijos administratoriumi; reziduos Perlojoje.

Kun. **Algimantas Gaidukevičius** paskirtas Darsūniškio parapijos administratoriumi.

Kun. **Vytas Bučinskas** paskirtas Senosios Varėnos parapijos rezidentu.
-KŠ-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Gegužės 3 d. Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas, vykęs Maldų už pašaukimus į kunigystę savaitę, pradėtas meldžiant naujų dvasinių pašaukimų. Susirinkimo svečias, Vilniaus arkivyskupijos Šeimos centro vadovas psichologas Algis Petronis skaitė pranešimą apie šeimos situaciją bei problemas šiandienos visuomenėje ir Bažnyčios atsaką į jas.

Šeimos centro vadovas pateikė statistinių duomenų apie didžiulį skyrybų skaičių Lietuvoje, pvz., 2001 m. siekusį 70 procentų. Prelegentas aptarė šeimų patiriamus sunkumus ir jų priežastis: konfliktus, susvetimėjimą, pasirengimo santuokai stoka, išorines ir vidines aplinkybes, dvasinio gyvenimo skurdumą.

Pasak A. Petronio, Bažnyčia, parapijų bendruomenės ir kunigai gali daug padėti šeimoms. Svarbiausia – rengti sutuoktinius santuokai. Be parengimo kursų, kunigai turėtų su jaunavedžiais aptarti tikėjimo klausimus padėdami jiems atrasti santuoką kaip pašaukimą. Patirtis rodo, kad brandaus tikėjimo asmenys būna labiau pasirengę saugoti santarvę santuokoje. Svarbu, kad sutuoktiniai neišvengiamas šeimos krizes ir sunkumus priimtų kaip progą augti ir bręsti, o ne jiems pasiduotų; suvoktų, kad vienybė santuokoje yra procesas, bet ne vienąkart visiems laikams pasiektas dalykas.

Prelegentas atkreipė dėmesį, kad tiek kunigas, tiek parapija turėtų būti inicijuoti ar sudaryti galimybę šeimoms burtis į mažas bendruomenes, palaikyti jau susikūrusias šeimas ar jaunų mamų grupeles, suteikti patalpą susitikimams. Tarpusavio bendravimas būtų didžiulė pagalba į krizę patekusioms šeimoms. A. Petronis nuoširdžiai padėkojo kunigams už darbą šeimų labui ir išreiškė viltį, kad šeimos stiprės ir ras savo vietą Bažnyčioje.

-kzv-

Renginiai Vilniaus seminarijoje

Balandžio 29 d. Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos auklėtiniai surengė krepšinio turnyrą kardinolo Audrio Bačkio taurei laimėti. Į draugiškas rungtynes ne vien žaisti, bet ir pabendrauti atvyko Kauno kunigų seminarijos klierikai. Šiais metais sulaukta ir svečių iš Rygos kunigų seminarijos. Varžybas stebėjo Vilniaus kunigų seminarijos rektorius kun. Robertas Šalaševičius, ugdytojas kun. Jurijus Vitkovskis ir Rygos kunigų seminarijos dvasios tėvas bei Latvijos Katalikų Bažnyčios informacijos centro direktorius kun. Andris Kravalis. Iki pietų komandos rungtyniavo tarpusavyje, o po pusiaudienio išrinktos dvi geriausios komandos susirungė dėl pirmosios vietos. Nugalėtojais pripažinta Kauno kunigų seminarijos komanda. Turnyro rengėjai užėmė antrąją vietą, o trečioji atiteko svečiams iš Rygos. Pirmąsias vietas laimėjusios komandos apdovanotos kardinolo Audrio Juozo Bačkio įsteigtomis taurėmis. Diplomai įteikti rezultatyviausiems žaidėjams – Vilniaus kunigų seminarijos diak. Ernestui Maslianikui ir pentkaktoriui Mindaugui Mizarui.

Gegužės 1–2 d. Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos klierikai buvo išvykę į kasmetines kursų išvykas aplankyti kultūrinių, istorinių ir religinių vietovių, daugiau pabendrauti tarpusavyje, susibičiulianti.

-jj-

Atvirų durų diena Kaune

Gegužės 6 d. Kauno kunigų seminarijoje (KKS) surengta atvirų durų diena. Tokia tradicija gyvuoja jau keletą metų ir kasmet pritraukia vis daugiau apie kunigystę galvojančių jaunuolių.

Kaišiadorių vyskupo Juozapo Matulaičio ir vyskupijoje viešinčio Apaštalo Sosto atstovo Albanijoje arkivyskupo Jono Bulaičio lydima nuncijų Arkivyskupo T. Matulionio aikštėje prie katedros pasitiko tikintieji, kunigai, rajono vadovai. Nuskambėjus ragų sutartinei ir liaudies dainoms, garbingą svečių pasveikino ir miesto kepyklos duonos kepalą įteikė meras Romualdas Urmilevičius.

Katedroje kurijos kancleris kun. Antanas Gediminas Tamošiūnas perskaitė pranešimą apie šventovės statybos istoriją, jos vaidmenį vyskupijos ir krašto Bažnyčioje. Vėliau buvo lotynų kalba švenčiamos arkiv. P. S. Zurbriggen vadovaujamos šv. Mišios, kurias koncelebravo arkiv. J. Bulaitis, vysk. J. Matulaitis, vyskupijos monsinjorai bei dekanai.

Per pamokslą apaštališkasis nuncijus pabrėžė: „Jūsų katedros istorijoje buvo daug džiaugsmingų ir nemažai liūdesio akimirkų, kai ateistinis-materialistinis režimas draudė tikintiesiems lankyti bažnyčią. Bažnyčia Kaišiadoryse patyrė daug sukrėtimų ir net kankinystės, kai kunigai ir tikintieji negalėjo liudyti ir išpažinti savo tikėjimo. Su dėkingumu noriu prisiminti ganytojus ir kunigus, kurie darbavosi šioje katedroje, ypač Sibiro tremtį patyrusį arkiv. T. Matulionį, kurio žemiškieji palaikai ilsisi šios katedros kriptoje. Meldžiu, kad jo beatifikacijos procesas, pradėtas 1990-aisiais, būtų greitai ir sėkmingai baigtas“.

Arkivyskupas taip pat kalbėjo apie Bažnyčią, „kuri esame mes visi – Dievo šeima. Tai, kas būdinga šeimai ir bet kuriai žmonių bendrijai, taip pat būdinga ir Bažnyčiai – Dievo šeimai“. Pasak ganytojo, kaip ir seniau, krikščionys „pirmiausia privalo susiburti Viešpaties dieną konkrečioje vietoje ir švęsti bendrystę su prisikėlusiu Kristumi. Sekdami mokytojo Kristaus nurodymais, jie privalo išlikti tvirtai įsitikinę, kad Dievo buvimas tarp žmonių yra tikras ir po Kristaus pašlovinimo ir kad šioje bendruomenėje, kuri yra mistinis Kristaus kūnas, gyvena Prisikėlusiojo dvasia“. „Jūsų katedroje, konsekruotoje prieš 70 metų, Viešpaties buvimas aiškiai atsiskleidžia daugybe būdų“ – sakė jis. Arkiv. P. S. Zurbriggenas perdavė popiežiaus Benedikto XVI linkėjimus, kurie, pasak svečio, „tebūna atrama ir padrašinimas jūsų kasdienėje veikloje būti tikrais Kristaus mokiniams“.

Suteikus apaštališkąjį palaiminimą, buvo perskaitytas Kaišiadorių vyskupo kvietimas melstis už vyskupiją nuo gegužės 10 d., Kaišiadorių katedros konsekracijos minėjimo, iki rugpjūčio 6 d., Kristaus Atsimainymo iškilmų. Katedros šventoriuje vyko Eucharistijos procesija. Svečiai kartu su pamaldose dalyvavusiais dvasininkais meldėsi kriptoje, kur palaidoti vysk. J. Kukta ir Dievo tarnas arkiv. T. Matulionis.

Svečiai apžiūrėjo fotografijų apie katedros statybą parodą, kuri vėliau bus eksponuojama vyskupijos parapijose visus jubiliejinius metus. Kurijoje arkiv. P. S. Zurbriggenas buvo supažindintas su ekspozicija, skirta vyskupijai ir jos ganytojams, apžiūrėjo tarnautojų darbo kabinetus. Lydimas vysk. J. Matulaičio, garbingasis svečias lankėsi Guronų kaime netoli Kaišiadorių rengiamame Rožinio slėpinių parke ir pasidžiaugė įgyvendinamam originaliu sumanymu – sakraliu projektu po atviru dangumi, plačiai visuomenei pristatysiančiam Rožinio malda.

-agt-

Oldenburgo krašto vyskupo vizitas

Balandžio 19–26 d. Lietuvoje lankėsi Oldenburgo (Vokietija) vyskupas, Miunsterio vyskupo augziliaras Heinrichas Timmereversas. Svečių lydėjo Caritas direktorius dr. Gerhardas Tepe ir atstovas spaudai Dietmaras

Kattingeris, Kloppenburgo psichiatrijos klinikos vadovas Klemensas Rottinghausas, Maltos ordino pagalbos tarnybos (MOPT) vadovas Sebastijanas Klieschas ir MOPT referentas ryšiams su užsieniu Stefanas Grabberis.

Oldenburgo krašto katalikų iniciatyva, per 15 metų *Caritas* ir maltiečiai suorganizavo apie 500 labdaros siuntų Lietuvai daugiau kaip už 16 mln. eurų. Apie 2 tūkst. šio krašto savanorių teikė finansinę pagalbą, konsultavo, rengė stažuotes Vokietijoje Lietuvos *Caritas* bei kitų krikščioniškų ar socialinių įstaigų darbuotojams. Bendradarbiaujančios Oldenburgo ir Lietuvos *Caritas* organizacijos yra drauge teikusios paraišką tarptautiniams fondams ir gavusios paramą įvairiose srityse. Šiuo metu bendradarbiavimas su Oldenburgo kraštu sieja apie 50 Lietuvos parapijų, globos ir šalpos įstaigų.

Svečių vizito tikslas buvo susipažinti su Lietuvos Katalikų Bažnyčios ir visuomenės situacija, aplankyti remtus socialinius projektus, apsvarstyti tolesnio bendradarbiavimo būdus. Kolegas iš Vokietijos per viešnagę Lietuvoje lydėjo Lietuvos *Caritas* ir Maltos ordino pagalbos tarnybos vadovai.

Balandžio 20 d. Vilniuje svečiai susitiko su kardinolu Audriu Juozu Bačkiumi ir vyskupu Juozu Tunaičiu, lankėsi arkivyskupijos *Caritas* nakvynės namuose. Arkivyskupijos *Caritas* direktorius Linas Kukuraitis supažindino su karitatyviniais planais Vilniaus krašte, apibūdino sėkmingai vykdomą Motinos ir vaiko globos namų projektą. Priėmė Maltos ordino ambasadoje Lietuvos maltiečių generalinis sekretorius Arvydas Bružas ir programų direktorė Angelė Šernaitė supažindino su čia pat įkurto Vaikų dienos centro veikla.

Marijampolėje svečiai apžiūrėjo neseniai Sielovados centre įsikūrusio Vilkaviškio vyskupijos *Caritas* patalpas, susipažino su pagalbos centru „Rūpintojėlis“, apsilankė Šv. Mykolo parapijos senelių globos namuose ir *Vaiko tėviškės namuose* Avikiluose. Vyskupo R. Norvilos kvietimu svečiai pabendraavo su LR Seimo nariu Algiumi Rimu, apskrities atstovais, Marijampolės meru Vidmantu Braziu, prieš keletą metų drauge su vyskupu viešėjusiu Oldenburgo krašte. Išsakytas abipusis pasitenkinimas dviejų katalikiškų kraštų draugyste ir pasiryžimas ją tęsti.

Kaune oldenburgiečius priėmė Lietuvos Vyskupų Konferencijos pirmininkas arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, vyskupas augziliaras Jonas Ivanauskas, Lietuvos *Caritas* vadovai. Svečiai ypač domėjosi Lietuvos Bažnyčios persekiojimo ir moralinės rezistencijos istorija sovietų okupacijos metais. Lietuvos *Caritas* centre pirmoji šios institucijos vadovė ir atkūrėja ses. Albina Pajarskaitė MVS, generalinis direktorius kun. Robertas Grigas, pavaduotoja Janina Kukauskienė, įvairių socialinių projektų koordinatoriai padėjo svečiams už tebesitęsiančią paramą. Dalytasi išvalgomis apie naujas atskirties, skurdo formas ir galimybę solidariumi veikimu joms pasipriešinti. Lydimi arkivyskupijos *Caritas* reikalų vedėjos Onos Virbašiūtės, oldenburgiečiai lankėsi labdaros valgykloje, gėrėjosi miesto panorama nuo Prisikėlimo bažnyčios stogo, buvo šiltai sutikti maltiečių globojamo Vaikų dienos centro lankytojų koncertu Šv. Antano parapijoje, aplankė Pažaislio vienuolyną.

Sekmadienį, balandžio 23 d., vyskupas H. Timmereversas ir K. Rottinghausas, pirmasis *Caritas* referentas Lietuvos reikalams, davė interviu „Marijos radijui“. Tą dieną oldenburgiečių delegacija lankėsi Šiluvoje, kur dalyvavo šv. Mišiose. Per homiliją vysk. H. Timmereversas kvietė atpažinti kenčiantį Kristų šiuolaikinio pasaulio žaizdose, kaip anuomet, palietęs Nukryžiuotojo žaizdas, jį atpažino apaštalas Tomas, o įtikėjęs su krikščioniška meile imtis tas žaizdas gydyti. Svečiai taip pat lankėsi Šiluvos kopyčioje ir Jono Pauliaus II dvasiniame centre.

Seminarijos kieme atvykusius pasitiko stendai, atspindėję keturias kolonas, ant kurių laikosi seminarijos gyvenimas: tai – žmogiškasis, dvasinis, pastoracinis ir intelektualinis ugdymas. Svečiai turėjo puikią progą apžiūrėti kiemą, gyvenamuosius kambarius, auditorijas, sporto aikštelę, o svarbiausia – susipažinti ir pabendrauti. Susitikimas prasidėjo filmu apie seminarijos gyvenimą.

Seminarijos rektorius kun. lic. Aurelijus Žukauskas vėliau pristatė minėtąsias ugdymo kolonas palaikančiuosius: dvasios tėvus kun. Kęstutį Kėvalą ir kun. Renato Abeni, vicerektorių dr. Rimą Skinkaitį ir daug kitų seminarijos darbuotojų. Katalikų teologijos fakulteto (KTF) dekanas prel. doc. dr. Vytautas Steponas Vaičiūnas apibūdino intelektualinio ugdymo gaires pabrėždamas, kad KKS auklėtiniai po penkerių metų apsigynę diplominių darbų gauna VDU KTF bakalauro diplomą.

Supažindinęs su bendrąja priėmimo tvarka, rektorius kun. A. Žukauskas atkreipė dėmesį, jog kunigystė nėra profesija, bet visas žmogaus gyvenimas. Apmąstyti ir patikrinti savo apsisprendimą galimybė suteikiama pirmaisiais metais parengiamajame kurse Šiluvoje. Tik jį baigę jaunuoliai atvyksta studijuoti ir gyventi į seminariją. Atsakęs į susirinkusiųjų klausimus, kun. A. Žukauskas padėjo visiems, atvykusiems į šią Alma Mater, bei pakvietė į šv. Mišias Švč. Trejybės (seminarijos) bažnyčioje. Po šv. Mišių, kurių metu giedojo seminaristų choras, visų laukė agapė ir galimybė pabendrauti su dėstytojais bei seminaristais prie arbatos ar kavos puodelio.

-sa, kasp-

„Artumos“ 200-ojo numerio minėjimas

Gegužės 11 d. šv. Mišiomis Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų (Vytauto) bažnyčioje paminėtas 200-asis „Artumos“ mėnraščio šeimai numeris. Šv. Mišioms vadovavo arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, jas drauge koncelebravo būrelis katalikų žiniasklaidoje besidariusiančių ar ją remiančių kunigų. Šv. Mišiose dalyvavo dabartiniai ir buvusieji žurnalo bendradarbiai, kitų žiniasklaidos priemonių darbuotojai.

Šv. Mišių įžangoje arkiv. S. Tamkevičius (beje, pats dalyvavęs „Artumos“ pirmojo mėnraščio *Caritas* redkole-

gijoje) priminė entuziastingus katalikiškosios spaudos atkūrimo laikus ir drąsino ištvermingai tęsti darbą. Per pamokslą bažnyčios rektorius kun. Kęstutis Rugevičius sakė, kad liturginio skaitinio psalmėje apgiedamos Dievo malonės ateina per užrašytą bei spausdintą žodį. Jis taip pat atkreipė dėmesį, jog katalikiškosios spaudos sėkmė priklauso nuo sutelktų jos kūrėjų ir skaitytojų pastangų.

Minėjimo dalyviai toliau bendravo agapėje. „Artumos“ vyriausiasis redaktorius Darius Chmieliauskas padėkojo ankstesnėms redaktorėms: ses. Albinai Pajarskaitei MVS, Albinai Pribušauskaitei, ses. Birutei Briliūtei SJ, Vandai Ibiaskai. „Artumos“ vyr. redaktoriaus pavaduotojai Reginai Pupalai-gytei buvo įteiktas Lietuvos žurnalistų draugijos garbės raštas.

-kl-

Karininkų ir kariūnų konferencija

Gegužės 10–14 d. Vilniaus jėzuitų gimnazijos stovyklavietėje (Vilniaus r. Gobstų km.) vyko IV tarptautinė krikščioniška jaunųjų karininkų ir kariūnų konferencija, kurią organizavo Lietuvos kariuomenės ordinariatas ir Generolo Jono Žemaičio Lietuvos karo akademija. Dalyvavo 66 delegatai iš 10 valstybių – Didžiosios Britanijos, Čekijos, Estijos, JAV, Latvijos, Lenkijos, Norvegijos, Slovėnijos, Vokietijos ir Lietuvos. Atidarymo dieną dalyvius pasveikino kariuomenės ordinaras vysk. Eugenijus Bartulis ir vyriausiasis kariuomenės kapelionas g. kan. Juozas Gražulis.

Konferencijos dalyviai klausėsi patyrusių aukšto rango karininkų iš JAV, Norvegijos, Didžiosios Britanijos bei Lietuvos paskaitų, mažose grupelėse dalijosi tikėjimo patirtimi bei drauge ieškojo atsakymų į šiandienos kariuomenės ir visos visuomenės gyvenimo klausimus. Jaunieji karininkai ir kariūnai turėjo galimybę giliau pažinti krikščionių tikėjimą, Šventąjį Raštą, susipažinti su įvairiomis denominacijomis, atrasti naujų sprendimų savo, kaip būsimųjų vadų, tarnyboje.

-lko-

Viešnage Kaišiadorių vyskupijoje

Gegužės 5 d. Kaišiadorių vyskupijoje lankėsi Telšių vyskupijos dekana-

Aplankiusi Kryžių kalną, Oldenburgo krašto delegacija vyko į Telšius, kur vyskupijos *Caritas* direktorius kun. Saulius Damašius ir reikalų vedėja Zita Grušienė parodė labdaros valgyklą ir Vaikų dienos centrą. Svečiai domėjosi gausią oldenburgiečių paramą gavusios Telšių specialiosios mokyklos veikla. Kitą rytą delegacija susitiko su Telšių vyskupu Jonu Boruta, drauge su juo aplankė Žemaičių Kalvarijos baziliką ir parapijos senelių namus.

Viešėdami Klaipėdoje svečiai susipažino su Marijos Taikos Karalienės parapijos senelių namais bei kitose uostamiesčio parapijose vykdomais *Caritas* projektais ir globos įstaigų veikla. Iš kun. Viliaus Viktoravičiaus pasakojimo Vokietijos katalikai sužinojo skaudžią sovietų atimtos Marijos Taikos Karalienės bažnyčios grąžinimo istoriją.

Pasižvalgę po Kuršių Neriją, kitą dieną svečiai pasiekė Kaišiadoris, kur vyskupas Juozapas Matulaitis, generalvikaras kun. Algirdas Jurevičius, vyskupijos *Caritas* direktorius kun. Rimvydas Jurkevičius apibūdino *Caritas* ir maltiečių vykdomus projektus, padėkojo už Friesoythe ir kitų Oldenburgo krašto parapijų teikiamą pagalbą. Kaišiadorių vyskupas palydėjo svečius į Pivašiūnų Marijos Nuliūdusiųjų paguodos šventovę. Čia jos klebonas Vincas Baublys pakvietė aplankyti Oldenburgo tikinčiųjų paramą gavusius parapijos senelių namus.

Aplankę apie 20 partnerystės dvasia vykdomų šalpos projektų, svečiai Vilniuje atsiveikindami pareiškė, jog bendradarbiavimas bus tęsiamas. Vizito metu aplankyti Lietuvos vyskopus ir karitatyvinių įstaigų darbuotojus ganytojas iš Vokietijos apdovanojo knygomis, skirtomis pernai 1500 metų įkūrimo jubiliejų šventusiai Miunsterio vyskupijai, ir „Miunsterio liūto“, prieš Hitlerio politiką atvirai stojusio kardinolo von Galeno, paskelbimo palaimintuoju išskilmėms. Kitos dienos rytą, pasimeldę Aušros Vartų koplyčioje, svečiai išskrido namo.

Vysk. H. Timmererwasas interviu vokiečių katalikų spaudoje taip apibendrino vizito Lietuvoje išpūdžius: „Aplankiau daugelį įstaigų ir projektų, kurie, sulaukę Oldenburgo paramos, šiandien vykdo aukšto lygio veiklą. <...> Man atrodo, kad oldenburgiečiai pamėtėjo Lietuvos piliečiams sniego gniūžtę, kuri dabar yra tapusi lavina gerąja prasme. <...> Lietuvos dar laukia daug darbų. Nepaisant to, vyrauja optimistinė nuotaika. Viskas spinduliuoja viltį. Vizito metu man iš tiesų paaiškėjo tai, jog, pavyzdžiui, už sėkmingai dirbančios labdaringos vargstančiųjų valgyklos visuomet stovi žmonės. Vien tik programų ar pinigų neužtenka: reikia užsidedusių pasiryžėlių, kurie patraukia kitus. Tikiu, kad tokie įkvėpti ir kitus įkvepiantys asmenys Lietuvoje dar daug ką pakeis į gera. <...> Mane labai sujaudino susitikimai su žmonėmis, kurie sovietų okupacijos metais veikė pogrindyje, pvz., vyskupas, slapta redagavęs katalikišką leidinį ir už tai 5 metams ištremtas į Sibirą. Arba mokiniai, dalyvavę maldingose eisenose ir dėl to rizikavę gyvybe. Tai – kažkas švento. Šie tikintieji, paprasti katalikai ar eję aukštas pareigas Bažnyčioje, yra mūsų laikų kankiniai. Jų reikšmė mums ir visai Bažnyčiai dar turėsime geriau suvokti.“

-kr-

Pasirodė nauja leidyklos „Katalikų pasaulio leidiniai“ knyga apie „Da Vinčio kodo“ apgaulę

Gegužės 18 d. Vilniuje, Lietuvos katalikų mokslo akademijoje, leidykla „Katalikų pasaulio leidiniai“ pristatė knygą „Da Vinčio apgaulė: 100 klausimų apie knygos *Da Vinčio kodas* faktus ir prasimanymus“. Renginyje dalyvavo apaštališkasis nuncijus Lietuvoje arkivyskupas Peteris Stephanas Zurbiggenas, arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, Panevėžio vyskupas Jonas

Kauneckas ir vyskupas augziliaras Jonas Ivanauskas, evangelikų liuteronų vyskupas Mindaugas Sabutis. Renginį vedė leidyklos direktorė Birutė Bartasūnaitė.

Pirmasis į gausiai susirinkusius vakaro dalyvius kreipėsi arkiv. S. Tamkevičius sakė, jog „jo kartos žmonės iki pat sovietinės imperijos griuvimo gyveno melo epochoje. Tačiau šiomis dienomis atsiskleidė ypatingas išūlaus meno fenomenas“. Į klausimą, kaip galima būtų paaiškinti Dano Brown'o romano „Da Vinčio kodas“ melą, kuriuo tiki milijonai, arkivyskupas sakė matantis dvi priežastis – didžiulę neapykantą Bažnyčiai ir Kristui bei pinigų iškėlimą aukščiau už viską. Arkivyskupas prisiminė sovietmečiu leistas KGB užverbuoto ekskunigo Jono Ragauskio brošiūras, kurias pats būdamas paauglys godžiai skaitęs. Tačiau atsakymų į melagingus teiginius bei iškylančius klausimus jis ieškojęs teologinėse knygose. „Ragauskio brošiūros, – teigė ganytojas, – tai priežastis, dėl kurios aš tapau kunigu, antraip būčiau buvęs tik šaunus ano meto komjaunuolis. Prieš melą ir neapykantą Bažnyčiai ir Kristui turime priešnuodį – meilę. Mes nedaužysime langų ir nedeginsime automobilių: už melagingos propagandos skleidėjų melsimės“.

Naujųjų religijų tyrimų ir informacijos centro valdybos narys pranciškonas kun. Arūnas Peškaitis kalbėjo apie „Da Vinčio kodo“ reklamos juodąsias technologijas. „Nuobodi, schemiška ir labai primityvi knyga, skurdus žodynas, neišplėtoti charakteriai, detektyvas, neturintis savo stiliaus“, – taip romaną apibūdino kun. A. Peškaitis. „Tačiau kas gi atsitiko žmonijai, kad toks niekalas tapo didžiulio susidomėjimo objektu? Tai klasikinis juodųjų technologijų pavyzdys: visa pagrįsta melu, tačiau sakoma, kad tai „istoriniai faktai“. Juodosioms technologijoms nerūpi padariniai, joms svarbus efektas. Kanų festivalyje filmas „Da Vinčio kodas“ buvo nušvilptas, tačiau ryt jis bus pristatomas kaip pasaulinė premjera“, – kalbėjo pranciškonas. Anot jo, „žmogus yra pasirengęs paaukoti savo orumą melui ir būtent dėl to Bažnyčia šioje situacijoje privalo netylėti. Knyga per daug primityvi, ji nepajėgia polemizuoti su teologija ar Bažnyčios mokymu, bet tai, kas ją lydi, yra tragiška. Todėl krikščionys privalo būti solidarūs ir netylėti, nes ir patys baisiausi XX a. nusikaltimai prasidėjo nuo nekaltų susibūrimų aludėse“.

LR Prezidento konsultantas Juozas Ruzgys, aptardamas knygą „Da Vinčio apgaulė: 100 klausimų apie knygos *Da Vinčio kodas* faktus ir prasimanymus“, irgi ragino kalbėti apie tai, kuo tikime. Knygoje, anot jo, gvildenami klausimai, susiję su Da Vinčio kūryba, Jėzumi Kristumi, Marijos Magdalietės vaidmeniu krikščionybės istorijoje, Šventojo Rašto susiformavimu, teiginių patikimumu romane, aiškiai atskleidžiamas pastarųjų melagingumas.

-sm-

Šiaulių vyskupijos jaunimo diena

Gegužės 16 d. Šiaulių vyskupijos jaunimo centras pakvietė į jaunimo dieną tema „Ateikite ir pamatysite“ (Jn 1, 39). Renginyje dalyvavo apie 400 jaunų žmonių iš penkių vyskupijos dekanatų.

Šventė prasidėjo Kristaus prisikėlimo šventimu. Šv. Mišias aukojo ir pamokslą pasakė Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Aukos liturgiją atnašomis praturtino dekanatų atstovai. Radviliškio jaunimas atnešė žaislus, skirtus vaikų dienos centrui. Joniškio jaunimo žvakidė ir žvakė skleis Kristaus šviesą Jaunimo centre. Pakruojo jaunimas Šeimos centrui skyrė gėlių vazoną. Kelmės jaunuoliai dovanavo kryžių, kuris bus pastatytas Kryžių kalne kaip auka už gyvenimo dovaną. Šiaulių jaunimas ir vaikai atnaša-

tų tikybos mokytojų metodinių būrelių koordinatoriai, dorinio ugdymo kuratoriai bei Katechetikos centro darbuotojai, vadovaujami šio centro bei Lietuvos katechetikos centro direktoriaus kun. Rimanto Gudlinkio. Telšiškiečiai panašias išvykas rengia kiekvieną pavasarį, pasirinkdami vis kitą vyskupiją ir siekdami geriau susipažinti su jomis bei katechetikos centrais, dalytis patirtimi bei idėjomis.

Kaišiadorių vyskupijos Katechetikos centro vadovė ses. Viktorija Plečkaitytė MVS, dvasios vadovas kun. Antanas Gediminas Tamošiūnas ir metodininkė atvykusius pasitiko Birštone, vyskupijos svečių namuose. Susitikimo metu ses. V. Plečkaitytė MVS apžvelgė katechetikos centro veiklą, vyskupijos viziją religinio ugdymo bei parapiinės katechezės srityse, atkreipdama dėmesį į vyskupijos ypatumus – nedidelį gyventojų skaičių, kaimo vietovių dominavimą. Svečiai buvo supažindinti su religinį ugdymą bei parapiinę katechezę vyskupijoje reglamentuojančiais dokumentais. Centro metodininkė pasidalijo bendradarbiavimo su švietimo institucijomis, metodinių būrelių darbo organizavimo dekanatuose patirtimi. Pažintį su vyskupija svečiai tęsė Birštono sakraliniame muziejuje, kur išsamiai pristatytos dviejų didžiųjų Kaišiadorių vyskupijos ganytojų, Dievo tarno arkivyskupo Teofilio Matulionio ir kardinolo Vincento Sladkevičiaus, asmenybės.

Po pietų kolegos iš Telšių vyko į Jiezną, kur teorinės nuostatos, aptartos pirmojoje susitikimo dalyje, sėkmingai praktiškai įgyvendinamos parapijos bendruomenėje. Atvykusiujų dėmesį patraukė ant bažnyčios frontono iškabintas didžiulis plakatas su užrašu *Atgaivink*. Parapijos klebonas kun. Rolandas Bičkauskas pasidalijo religinio ugdymo ir katechezės rūpesčiais. Prieš šv. Mišias grupė aplankė kun. Broniaus Bulikos – rašytojo, pamokslininko, vertėjo – kapą bažnyčios šventoriuje. Kurijos kancleris A. G. Tamošiūnas svečius supažindino su šio dvasininko asmenybe, indėliu į vyskupijos istoriją, rašytiniu palikimu. Jiezno šv. arkangelo Mykolo ir Jono Krikštytojo bažnyčioje šv. Mišias aukojo kun. A. G. Tamošiūnas, koncelebravo parapijos klebonas kun. Rolandas Bičkauskas ir kun. R. Gudlinkis. Per pamokslą kun. A. G. Tamošiūnas pasidalijo savo išsaugota kun. B. Bulikos rašytinio palikimo dalele – pamokslo, skirto Švč. Jėzaus Širdies

garbei, fragmentais. Susitikimas baigėsi trumpa viešnage Kaišiadorių katedroje ir vyskupijos Sielovados centre.

-Kvkc-

Adoruotojų susitikimas Kaišiadoryse

Gegužės 6 d. penkiasdešimt vyskupijos adoruotojų ir procesijų dalyvių iš Bagaslaviškio, Dusmenų, Eičiūnų, Jiežno, Kalvių, Kaišiadorių, Paparčių, Pivašiūnų, Vievio ir Užuguosčio parapijų susirinko į pirmąjį Kaišiadorių vyskupijos Jaunimo centro surengtą susitikimą Sielovados centre. Renginyje dalyvavo ne tik mažos mergaitės, bet ir 14–17 metų amžiaus merginos. Susitikimo tikslas – burti, drašinti ir skatinti šiai kilniai tarnystei bažnyčioje, ugdyti jos prasmės supratimą, džiaugtis bendryste su Dievu ir tarpusavyje.

Pasidalijusios į dvi amžiaus grupes, dalyvės gilinosi į tarnystės svarbą, žvelgdamos į Švč. Mergelės Marijos pavyzdį mokėsi, kaip svarbu adoruojant, dalyvaujant procesijoje prieš akis turėti Jėzų, o ne pačioms būti dėmesio centre. Mergaitės kartu pildė adoruotojos knygele, svarstė, kuo graži ši tarnystė, pasikeitė adresais. Jos kartu ne tik žaidė, dalijosi mintimis, bet ir beveik valandą adoravo Jėzų Švč. Sakramente.

-is-

Paskaita Šeimos centre

Gegužės 11 d. Kauno arkivyskupijos Šeimos centras paauglius auginančius tėvus pakvietė į diskusiją–paskaitą, kurią vedė šio centro psichologė Zita Vasiliauskaitė. Pasak pranešėjos, paauglystės amžius iš tėvų pareikalauja daug kantrybės bei žinių. Psichologė apibūdino šio tiek tėvams, tiek patiems vaikams nelengvo amžiaus tarpsnio sunkumus ir ragino su meile bei atradimo džiaugsmu ieškoti būdų, kaip juos įveikti.

Aptarusi mūsų visuomenei dar mažai būdingą „investavimą į vaiką“, t. y. skiriamą jiems ne daugiau pinigų, bet savo laiko, bendravimo valandėlių, atidus dėmesio ne vien fiziniams, bet ir dvasiniams jo poreikiams, Z. Vasiliauskaitė dalijosi patirtimi, kaip iš tikrųjų krikščioniška šeima turėtų rengti vaiką disciplinuojamam gyvenimui, kurį

vo pasaulį vaizduojančius piešinius. Duoną ir vyną prie altoriaus atnešė Šiaulių vyskupijos klierikai. Tarpusavio vienybę liudijo ir šv. Mišių metu giedojęs jungtinis Šiaulių vyskupijos choras, šiai dienai subūręs net keturiasdešimt narių. Po šv. Mišių ganytojo vedama iškilminga procesija ėjo į Šiaulių miesto kultūros centrą. Čia atidarymui vadovavo jaunimo centro savanoris Gediminas Krūmas. Šventę pradėjo vaikų muzikinė studija *Rokoko*, vadovaujama Rasos Kauneckaitės. Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis pasidžiaugė susirinkusiu jaunimu ir patikino, kad „Viešpats suteikia laisvę, dovanuoja džiaugsmą, duoda gyvybę – dėl to verta gyventi“.

Šiaulių vyskupijos jaunimo centro kapelionas kunigas Tadas Rudys kvietė atidžiau pažiūrėti į save, į esantį šalia. „Kiekvienas iš mūsų anksčiau ar vėliau atėjome, pamatėme ir širdis suvirpėjo, nes jei nuoširdžiai priimi Jį į širdį, turi pasikeisti“, – sakė kapelionas. Šiaulių miesto meras Vytautas Juškus sakė, kad nepaprastai džiaugiasi susirinkusiu jaunimu. Seimo narys Algimantas Salamakinas teigė įsitikinęs, kad Šiauliuose yra nuostabus jaunimo, kuris nėra apatiškas, todėl gali būti pavyzdys visiems.

Kalbas puošė įvairių kolektyvų pasirodymai. Šiaulių vyskupijos Šeimos centro jaunimo studija rodė linksmąsias Biblijos istorijas. Radviliškio švenčiausios Mergelės Marijos parapijos jaunimo choro programa suteikė galimybę pamatyti, kaip jaunimas šlovina Dievą rankos judesiu, kojos dėjimu, žvilgsniu iš širdies į širdį. Vadaktų katalikiškas jaunimas rodė susimąstyti kviečiančias inscenizacijas pagal Bruno Ferrero pasakojimus.

Dar labiau suartėti, pažinti vienas kitą skatino teminiai užsiėmimai. Buvo pasiūlytos penkios darbo grupės: šlovinimas su pranciškoniškuoju jaunimu ir broliu pranciškonu Gediminu Numgaudžiu; Rono Fricke dokumentinio filmo „Baraka“ peržiūra; susitikimas su Šiaulių vyskupijos klierikais; skautų parengtas kliūčių ruožas mėgstantiems sportuoti; ir piešimas ant laiptų, vedančių nuo katedros prie „Auksinio berniuko“.

Intensyvi veikla sužadino apetitą. Kareiviška košė bei arbata vaišino Linkaičių arsenalo kariai. Apie dvidešimt karių į jaunimo dienas atvyko kartu su Šiaulių igulos karo kapelionu kun. Tomu Reiniu. Pasirūpinę išalkusiais jaunimo dienų dalyviais, kariai pasiliko vakaro koncerte. Grojo ir giedojo šiuolaikinė grupė „Spirit“ iš Kuršėnų bei Linas ir Simona.

-ir-

Lazdijų dekanato Eucharistinis kongresas

Balandžio 29–30 d. Lazdijuose vyko dekanato Eucharistinis kongresas. Jaunimui skirtą pirmąją dieną dalyvavo apie du šimtus jaunuolių iš dekanato parapijų. Džiugiai Viešpatį šlovinančios giesmės skambėjo bažnyčioje ir tvarkingoje jaunimo eisenoje su parapijų vėliavomis miesto gatvėmis. Ši eisena tądien keletą kartų judėjo pirmyn ir atgal tarp Lazdijų bažnyčios ir Motiejaus Gustaičio gimnazijos, kurioje jaunimo grupės susitiko su kongreso svečiais, vadovavusiais pokalbiams įvairiomis religinio gyvenimo temomis.

Prienų parapijos referentė Lina Mažeikaitė pasiūlė išgyventi Paskutinės Vakarienes aplinką, kai nerauginta duona Jėzaus rankose tapo Gyvybės Duona. Kun. Arūnas Poniškaitis pasidalijo mintimis apie Eucharistiją kaip kelionės maistą, kuriuo Dievas stiprina savo Bažnyčią. Pilnų namų bendruomenės nariai kalbėjo apie prevencinę programą, padedančią nepakliūti į alkoholio ir narkotikų pinkles. Diak. Artūras Vaškevičius padėjo apmąstyti išpažinties prasmę. Kauno kunigų seminarijos parengiamojo kurso klierikai iš Šiluvos papasakojo apie kelią į savo pašaukimą, o marijampoliečiai

Marius ir Daiva Vilki su devynių mėnesių sūneliu Benediktu liudijo tikėjimo, Eucharistijos reikšmę šeimos gyvenime. Svečias iš Belgijos Josephas Bastinas Jėzaus visiško atsidavimo ir pasiaukojimo šviesoje kvietė apmąstyti savo susitikimus, bendravimą su Dievu ir žmonėmis.

Vėliau parapijų grupės trumpais vaidinimais inscenizavo Evangelijos epizodus, pabrėžė Eucharistijos svarbą tikinčiojo gyvenime. Buvo apdovanojami iki kongreso vykusio piešinių ir rašinių konkurso Eucharistijos tema laureatai.

Pavakare Lazdijų šv. Onos bažnyčioje vyko Sutaikinimo pamaldos. Homilijoje Lazdijų parapijos klebonas vicedek. kun. Gintaras Urbštas Evangelijos ištraukų apie prisikėlusio Jėzaus susitikimą su Marija Magdaliute komentarais priminė, kad kiekvieno žmogaus širdis yra Dievo sodas, kuriuo jis rūpinasi. Šie „širdžių sodai“ tą vakarą buvo apvalyti ir palaistyti Viešpaties gailestingumu. Nuodėmę ženklinę „akmenys“ po asmeninių išpažinčių pamažu „gulė“ klausykoje, o priešais altorių pastatyta širdies figūra „atgijo“ degančiomis žvakelėmis, liudijusiomis atsinaujinusių draugystę su Jėzumi.

Vakaro šv. Mišių koncelebracijai vadovavęs Švėntėžerio parapijos klebonas kun. Juozas Fakėjavas kvietė jaunimą kasdienybėje drąsiai liudyti bendrystės su Viešpačiu džiaugsmą ir jėgą. Pasistiprinę Krašto apsaugos savanorių pajėgų Dainavos apygardos 1-osios rinktinės karių lauko virtuvės koše, parapijų atstovai bažnyčioje adoravo Švč. Sakramentą.

Programą užbaigę vakarone, sekmadienio rytą jaunieji šventės dalyviai pasklido po Lazdijų miestą, kviesdami į tolesnius Eucharistinio kongreso renginius. Kultūros centre tikintieji žiūrėjo filmą apie Eucharistijos stebuklus, klausėsi svečio iš Belgijos Josepho Bastino bei marijampoliečių Dariaus ir Reginos Vaičiulių šeimos liudijimų.

Dekanato Eucharistinių kongresą vainikavo vyskupo Rimanto Norvilos koncelebruotos iškilmingos šv. Mišios Lazdijų šv. Onos bažnyčioje. Drauge meldėsi dekanato kunigai ir tikintieji, giedojo jungtinis parapijų choras. Per pamokslą ganytojas linkėjo ir šiandien išgyventi mokinių iš Emauso patirtį, kad „lyg migla aptrauktos“ akys atsivertų ir pažintų Jėzų, kuris pakeičia gyvenimo kryptį, uždega širdis, sugražina viltį.

Po Eucharistijos procesijos Lazdijų gatvėmis kongreso dalyviai susirinko agapei bažnyčios šventoriuje. Joje kartu su Lazdijų dekanato dekanu, Metelių parapijos klebonu kan. Vytautu Prajara koncertavo kaimo kapela „Metelys“.

-apn-

Marijos diena Šiluvoje: šventovei gražintos restauruotos vertybės

Gegužės 13 d. Kauno arkivyskupijos tikintieji kartu su savo ganytojais Šiluvoje tradiciškai šventė Marijos dieną. Pagrindinių šv. Mišių koncelebracijai vadovavęs arkivyskupas Sigitas Tamkevičius prisiminė neseniai Lietuvoje paminėtą Motinos dieną ir paragino ypač melstis už motinas, „auginančias Bažnyčios ateitį“. Tačiau ganytojas pasveikino ir į pamaldas atvykusius Lietuvos muziejų darbuotojus ir pakvietė prašyti Marijos globos tiems, kurie rūpinasi kultūros paveldu, kartu ir Šiluvos šventove kaip to paveldo dalimi. Drauge su arkivyskupu šv. Mišias koncelebravo vyskupas augziliaras Jonas Ivanauskas, Vilkaviškio vyskupijos vyskupas Rimantas Norvila, mons. Adolfas Grušas, arkivyskupijos dekanai ir kunigai.

neretai paaugliai sunkiai pripažįsta. Ji patarė tėvams taktiškai ir pagarbiai, nežeminant, neužgauliojant savo atžalų, bet kartu reikliai nuo pat mažumės skiepyti disciplinos, pareigos supratimą. Į savo vaiką žvelgiant kaip į Dievo dovaną, svarbu padėti jam tapti žmogumi. Ši pagalba, pasak psichologės, ir būtų pati didžiausia tėvų meilės savo vaikams išraiška. Susitikime dalyvavusieji tėvai noriai dalijosi savo patirtimi bei pageidavo daugiau panašių susitikimų.

-dalg-

Jaunųjų choristų festivalis

Gegužės 19 d. Kaune, paminklinėje Kristaus Prisikėlimo bažnyčioje, vyko sakralinės muzikos koncertas-festivalis „Giesmės Marijai“. Kauno sakralinės mokyklos vadovių Nijolės Jautakienės bei Salvinijos Jautakaitės-Hargreaves organizuotoje šventėje dalyvavo šios ugdymo įstaigos chorai (vaikų, jaunučių, „Pastoralė“, „Giesmė“), instrumentinis ansamblis, kanklių, fleitų, smuikų grupių vadovės, taip pat Kauno J. Basanavičiaus, „Vyturio“ vidurinių mokyklų, VDU „Rasos“ gimnazijos chorai, Šiaulių vaikų muzikinė grupė „Rokoko“.

Kolektyvai atskirai atliko J. S. Bacho, K. Sen Sanso, S. Rachmaninovo, R. Kauneckaitės ir kitų kompozitorių Mariją aukštinančias giesmes. Po to visi chorai drauge didingai užtraukė Juliaus Sinaus giesmę „Marija, skaisčiausia Marija“. Aktorės Inesos Paliulytės vestą koncertą baigė premjerinė Gintarės Jautakaitės giesmė „Šviesos karalienė“, sukurta specialiai šiam festivaliui.

Pilnutėlei šventovei sugiedojus Marijos litaniją, šv. Mišias aukojo Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius. Ganytojas festivalio dalyvių vardu buvo pasveikintas vyskupo šventimų 15 metų bei vadovavimo Kauno arkivyskupijai 10 metų jubiliejų proga. Šventės pabaigoje skambėjo choristų bei visų šventės dalyvių giedama kompozitoriaus Česlovo Sasnausko bei poeto Maironio giesmė „Marija, Marija“. Renginys buvo įtrauktas į „Kauno miesto dienos 2006“ programą. -jkk-

Paskaita apie Kryžiaus kelio ikonografiją

Gegužės 17 d. Kauno arkivyskupijos muziejuje surengta penktoji paskaitų

ciklo „Lietuvos dailės istorijos eskizai“ paskaita. Menotyrininkė Asta Giniūnienė aptarė, jos nuomone, ikonografiškai įdomiausias XVIII–XIX a. tapytas Kryžiaus kelio stotis Lietuvos bažnyčiose, supažindino su Kristaus kančios pamaldumo bei jo meninės raiškos ištakomis.

Kristaus kančios kryžius svarbiu pamaldumo objektu tapo IV a., kai Romos imperatoriaus Konstantino motina šv. Elena stebuklingai pasveiko prisilietusi prie kryžiaus, ant kurio mirė Išganytojas. Keturiolikos stočių (iki tol kančios kelią sudarė nuo 4 iki 35 stočių) Kryžiaus kelio pamaldumas oficialiai įtvirtintas XVIII a. ketvirtajame dešimtmetyje keliomis popiežių bulėmis.

Pirmuoju Kristaus kančios pamaldumo atspindžiu mene laikomas II a. romėnų piešinys Palatino katakombose, pajuokiantis prie Nukryžiuotojo besimeldžiančius krikščionis. Europoje VIII a. plinta keltiška tradicija Nukryžiuotąjį vaizduoti ornamento forma. XIII a. būdinga tapyti Išganytoją bizantiškąja maniera – ramų, sukryžiuotomis kojomis ant kryžiaus, vaizdą papildant alegorinėmis figūromis. Renesanso epochoje Kristaus kančia tapybiškai vaizduojama kartu su Evangelijos siužetais.

Lietuvoje aptinkama ir nestandartizuotų, ir standartizuotų tapytų Kristaus kančios kelio stočių. Abiejų variantų esama Griškabūdžio bažnyčioje. Naiviu įtaigumu, grožiu išsiskiria 1885 m. liaudies menininko Kazimiero Grinaveckio tapytos siužetinės kompozicijos. Nestandartizuotasis Griškabūdžio bažnyčios Kristaus kančios kelias yra keturių stočių (paveikslų). Menotyrininkė A. Giniūnienė išskyrė ekspresyviausias Liškiavos bažnyčios Kryžiaus kelio stotis. Jas, ypač meniškai perteikiančias gėrio bei blogio kontrastą, besityčiojančiųjų iš Kenčiančiojo žiaurumą, agresiją, nutapė Petras Švelninkis.

Beržoro, Kauno Švč. Trejybės, kitų šventovių XIX a. pab. Kryžiaus kelio stočių užrašai ant medinių lentelių liudija, kad Bažnyčia anuomet nelabai paisė caro valdžios draudimo rašyti lietuviškai. Menotyrininkė atkreipė dėmesį į taiklius, jautrius lietuviškus stočių tekstelius, kurie „išgrynina vaizdą, sustiprina įtaigą, paryškina Kristaus kančią“.

A. Giniūnienė aptarė ir ikonografiškai savitas Plokščių, Kaimelio, Punios, Pivašiūnų, Jiezno, Prienu, Pašaltuonio,

Per pamokslą vysk. J. Ivanauskas susirinkusiems priminė, kad „siaučiant mirties kultūrai ir žmogaus širdyje dažniau viešpataujant ne Dievui, bet mirčiai, būdami krikščionys, esame atsakingi už savo ir kitų pasirinkimą“. „Visa savo krikščioniška laikysena turime liudyti tiesą“, – sakė vysk. J. Ivanauskas. Kultūros vertybių saugojimą bei puoselėjimą ganytojas susiejo su erdvės kūrimu gyvybės kultūrai.

Šv. Mišių pabaigoje arkivyskupijos dvasininkai pasveikino savo ganytoją arkivyskupą Sigitą Tamkevičių, šiemet gegužę švenčiantį du jubiliejus – 15 metų vyskupystės šventimų ir 10 metų vadovavimo Kauno arkivyskupijai sukaktis. Vysk. J. Ivanauskas pakvietė melstis ir dėkoti Dievui už arkivyskupo meilę, šilumą ir rūpinimąsi Bažnyčia.

Jono Pauliaus II namuose po pietų buvo surengtas susitikimas su Lietuvos muziejų darbuotojais, atvykusiais iš Kauno, Vilniaus, Raseinių, Tytuvėnų, Šakių, Mažeikių ir kitų vietovių bei trumpai pristčiusiais savo veiklą. Lietuvos dailės muziejaus Vilniaus paveikslų galerijos direktorius Vytautas Balčiūnas kartu su Prano Gudyno muziejinių vertybių restauravimo ir konservavimo centro restauratorėmis Jūrate Senvaitiene, Marija Bilotiene, restauravusia Šiluvos, Aušros Vartų, Žemaičių Kalvarijos ir kt. paveikslus (dabar restauruoja Palangos Madonos atvaizdą), ir Danute Murauskienė perdavė arkivyskupui 2002–2005 m. šiame centre tekstilės restauratorės D. Murauskienės atnaujintą XVIII a. vid. – XIX a. pr. Šiluvos iškilmėse aukštųjų dvasininkų dėvėto apavo kolekciją – šešias poras vyskupų batų bei du restauruotus bazilikos paveikslus. Arkiv. S. Tamkevičius šiltai padėkojo D. Murauskienėi bei aukščiausios kategorijos tapybos restauratorei M. Bilotienei už jos nuoširdų darbą restauruojant Šiluvos Švč. Mergelės Marijos Gimimo bazilikos altoriaus paveikslą „Dievo Motina su Kūdikiu“.

Paberžės klebonas kun. Skaidrius Kandratavičius aptarė popiežiaus Jono Pauliaus II Laišką menininkams, atkreipęs dėmesį, jog kultūrinį paveldą puoselėjantys muziejininkai prisideda prie Bažnyčios tradicijos išlaikymo bei perdavimo. Muziejininkas V. Balčiūnas, Kauno Maironio lietuvių literatūros muziejaus direktorė Aldona Ruseckaitė padėkojo Bažnyčios vadovams už galimybę susitikti ir artimą bendradarbiavimą. Vysk. J. Ivanauskas paragino muziejuose rengti ekspozicijas 400 metų Švč. Mergelės Marijos apsireiškimo Šiluvoje – pirmojo Europoje jos pasirodymo – jubiliejaus, kuris bus minimas 2008 metais, proga.

-dalg-

Kaune užbaigtas paskaitų ciklas apie atgailą sielovados bendradarbiams

Gegužės 11 d. Kauno arkivyskupijos katalikiškų institucijų darbuotojai, sielovados bendradarbiai, savanoriai Jaunimo centro salėje klausėsi vyskupo augziliaro doc. dr. Jono Ivanausko paskaitos, kuria užbaigtas per gavėnią pradėtas susitikimų ciklas apie Atgailos sakramentą. Ganytojas šįkart aptarė klaidas, trukdančias šiuolaikiniam žmogui tinkamai švęsti susitaikymą su Dievu, savo artimu ir savimi bei patirti kuo gausesnių šio sakramento teikiamų malonių.

Paskaitos kontekstą sudarė vysk. J. Ivanausko komentarai apie postmoderniosios visuomenės požiūrį į nuodėmę ir blogį. Pasak ganytojo, sekuliarioji mąstysena daro didžiulį poveikį šiuolaikiniam žmogaus blogio sampratai; blogio sąvoka netenka religinio matmens, nes nebesiejama su nuodėme. Nusikaltimas, žala, skriauda suvokiami kaip blogis, padarytas kitam, nesvarstant, jog nuodėmė pirmiausia reiškia sutraukytą ryšį su Dievu. Ganytojas pabrėžė, kaip svarbu šiandien mokyti jaunimą suvokti egzistuojančią

blogio ir gėrio ribą, kurią visuomenės informavimo priemonės ir visas sekuliarusis pasaulis nuolat naikina, skatindami skeptišką požiūrį į nuodėmę („nedarau nieko blogo“) ir nenorą ją pripažinti. Pateikęs Vakarų Europos, Amerikos visuomenės gyvenimo pavyzdžių, ganytojas pasidžiaugė, jog „religinė savimonė Lietuvoje dar nėra prarasta“, tačiau ji patiria panašią, Vakarų pasaulyje jau išgalėjusių išbandymų: nesitenkinimą tradicine religija ir iš čia kylantį religinį sinkretizmą, efekto Rytų religijose ieškojimus, atspindinčius postmoderniosios epochos žmogaus dvasinę savijautą – baimę ir nusiavylimą, fragmentiškai suvokiamą tikrojo tikslo stokojantį savo gyvenimą. Tuomet, pasak ganytojo, „natūralu, kad griebiamasi šiaudo, blaškomasi“.

Vysk. J. Ivanauskas išsamiai aptarė būdingas šiuolaikines mąstymo tendencijas, trukdančias patirti Atgailos sakramento vaisių. Šiuo požiūriu jis išskyrė puikybę, nes žmogui, „pilnam savęs“, sunku pripažinti savo klaidas. Neretai tinkamai švęsti susitaikymą su Dievu trukdo gailės stoka, dėl kurio atgaila netampa atsivertimu ir paskata pakeisti savo mąstymo bei gyvenimo kryptį; eklektinis požiūris, jog „pats galiu susitaikyti su Dievu“, atmetant susitaikymą per Bažnyčią ir su ja. Ganytojas atkreipė dėmesį, jog psichoterapinis poveikis, kurio žmonės neretai tikisi iš išpažinties, nėra jos esmė. Taip pat svarbu rūpintis, kad tiek išpažintis, tiek kitokia dvasinė praktika neapsiribotų emociniu lygmeniu, dėmesiu Dievui tik tam tikroms tiek itin palankioms, tiek nepalankioms aplinkybėms. Remdamasis Evangelijos pavyzdžiais, ganytojas akino nebijoti išsakyti nuodėmklausiu savo nuodėmių: Naujajame Testamente nerastume aprašytos žmonių baimės artintis prie Jėzaus; atvirkščiai – jo trauką jausdavo ir didžiausi nusidėjėliai. Ganytojas ragino drąsinti tuos, kurie ilgą laiką nebuvo išpažinties, nes „širdyje kilęs jos poreikis – tai Dievo malonės ženklas, todėl jos atidėlioti nereikėtų“.

Atsakydamas į susitikimo dalyvių klausimus, vysk. J. Ivanauskas išsamiai aptarė ne santuokoje gyvenančių porų moralinę bei psichologinę situaciją. Ganytojas ragino visus kuo deramiau švęsti atgailą, susitelkiant ne vien į tai, kas jau buvo, bet ir į tai, kaip toliau jos dėka, patyrę Dievo gailestingumo malonę, „projektuosime savo gyvenimą“.

-dalg-

Mirė kun. Jonas Butkys (1920–2006)

Gegužės 9 d., sulaukęs 86 metų amžiaus, mirė Ramygalos (Panevėžio r.) šv. Jono Krikštytojo parapijos altaristas kun. Jonas Butkys.

Kun. J. Butkys gimė 1920 m. vasario 10 d. Užpalių parapijoje, Utenos rajone. Mokėsi Remeikių pradinėje mokykloje ir Utenos gimnazijoje. 1941–1947 m. studijavo Kauno tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje. Kunigu vyskupo Kazimiero Paltaroko išventintas Panevėžio katedroje 1947 m. birželio mėn. 29 d.

1947 m. paskirtas Salako parapijos vikaru. 1947–1948 m. dirbo vikaru Panevėžio šv. apašt. Petro ir Povilo parapijoje. Nuo 1948 m. buvo Anykščių vikaras, 1953 m. paskirtas Andrioniškio administratoriumi. Nuo 1953 m. vienerius metus buvo Ragelių administratorius, vėliau 10 metų administratoriumi dirbo Raguvėlėje. 1964 m. paskirtas Nemunėlio Radviliškio parapijos klebonu, nuo 1969 m. 16 metų ėjo Ramygalos klebono pareigas. Nuo 1985 m. rugsėjo 20 d. darbavosi Ramygalos parapijos altaristu.

Kun. Jonas Butkys palaidotas gegužės 12 d. Ramygalos šv. Jono Krikštytojo bažnyčios šventoriuje.

-Pk-

Kauno Žemosios Panemunės bažnyčioje, taip pat muziejuose esančias Kryžiaus kelio stotis, tapytas Varšuvos, Vilniaus dailininkų bei nežinomų autorių. Sėkmingas mūsų dienomis sukurtų netradicinių Kryžiaus kelio stotelių pavyzdys – Nijolės Vilutytės grafito technika atlikti kančią išgyvenančio Kristaus portretai ant Elektrėnų bažnyčios „kirčiais“ nuaižytų sienų.

-jkk-

Knyga apie auksakalystės kolekcijas

Gegužės 18 d. Lietuvos dailės muziejuje surengtame vakare pristatyta nauja reprezentacinio meno katalogo „Lietuvos sakralinė dailė“ knyga „Auksakalystė. Kolekcijos“ (sudarytoja dr. Jolita Liškevičienė). Šia knyga pradedamas leisti minėto rinkinio IV tomas. Pirmuose trijuose tomuose, išleistuose 2003–2004 m., aptariami jau ištyrinėti, aprašyti bei reprodukuoti tapybos, skulptūros, grafikos ir kt. kūriniai, eksponuoti ilgametėje parodoje „Krikščionybė Lietuvos mene“.

Knyga „Auksakalystė. Kolekcijos“ skiriama liturginės paskirties auksakalystės vertybėms ir kitiems bažnytiniam metalo kūriniams. Joje publikuojamos Lietuvos bažnyčioje ir kitose institucijose saugomos auksakalystės kūrinių kolekcijos; iš viso knygoje aprašytos 363 auksakalystės vertybės iš Vilniaus katedros lobyno, Trakų, Rokiškio bažnyčių, Kauno arkikatedros ir kurijos, Raudondvario bažnyčios ir kt. Knygos įvado apie šių sakralinių meno kūrinių kilmę bei paskirtį autorius – žymus Varšuvos nacionalinio muziejaus auksakalystės specialistas Ričardas Bobrovas. 12 knygos autorių – dr. Rūtos Janonienės, dr. Vydo Dolinsko, dr. J. Liškevičienės ir kt. – tekstai liudija atskirų meistrų kūrybinį savitumą, kultūrinius ryšius, išsamiai atspindi įvairių epochų ir meninių stilių bruožus.

„Lietuvos sakralinės dailės“ IV tomo antrąją knygą numatoma skirti liturginiams indams bei kitiems bažnytiniam reikmenims.

-dalg-

Esė konkurso laureatų apdovanojimas

Gegužės 10 d. Vilniaus arkivyskupiijos Sielovados centre apdovanoti Ka-

techetikos centro organizuoto esė konkurso 11–12 kl. moksleiviams „Ateitis priklauso nuo meilės“ nugalėtojai. Šiuo konkursu, remiantis K. Vojtylos kūrinio „Priešais juvelyro parduotuvę“, siekta žadinti jaunuolių saviraišką išsakant savo požiūrį į meilę. Esė rašė 31 moksleivis iš trylikos arkivyskupijos mokyklų ir gimnazijų. Jiems talkino lietuvių kalbos ir tikybės mokytojai. Autoritetinga liuanistų ir žurnalistų komisija atrinko penkis esė konkurso laureatus.

Apdovanojimo šventę pradėjo Kretingos pranciškonų gimnazijos teatro trupė (vad. A. Antulienė), parodžiusi spektaklį „Ten kažkas yra“. Pasveikinti laureatų ir dalyvių atvyko Vilniaus arkivyskupo vikaras monsinjoras Kęstutis Latoža, Šv. Juozapo kunigų seminarijos rektorius kun. Robertas Šalaševičius, svečių namų „Domus Maria“ direktorė Rasa Vyšniauskienė, Jaunimo centro vadovė Dalia Macevičiūtė, internetinės svetainės *bernardinai.lt* korespondentė Lina Balsytė. Katechetikos centro vadovė Lina Jakučionienė pasveikino esė konkurstantus ir įteikė renginio mecenato, svetainės *bernardinai.lt*, įsteigtus prizus. Nugalėtojais tapo Vilniaus Žirmūnų gimnazijos moksleivė Lukrecija Belskytė, Kristina Monkevič iš Trakų Vytauto Didžiojo gimnazijos, Vilniaus jėzuitų gimnazijos moksleivė Inesa Pavlovskaitė, Milda Jurėnaitė iš Vilniaus Simono Daukanto vidurinės mokyklos bei Arūnas Trinkūnas iš Švenčionių Zigmo Žemaičio gimnazijos.

Keliais žodžiais

Žalioji. Gegužės 7 d. Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila viešėjo Žaliosios parapijoje. Lydimas Virbalio ir Žaliosios klebono kun. Vito Eidukaičio, Klausučių seniūnės Gemos Skystimienės ir Rumokų bandymų stoties direktoriaus Juozo Kauno, svečias lankėsi Klausučių seniūnijoje, medicinos punkte, bibliotekoje, domėjosi kaimo socialiniais ir kultūriniais reikalais. Rumokų bandymų stotyje susipažino su šios įstaigos mokslininkų veikla ir jos reikšme Suvalkijos kraštui bei Lietuvai. Sūdavos kaimo muziejuje jo įkūrėja mokytoja R. Naujo-kaitienė papasakojo apie krašto istoriją, sukauptus eksponatus ir iš jo apylinkių kilusius dvasininkus. Svečias aplankė Vinco Žemaičio pagrindinę mokyklą, kurioje mokytojai parodė specialiai parengtą programą.

Vidurdienį Žaliosios šv. Roko bažnyčioje vysk. R. Norvila aukėjo šv. Mišias, per pamokslą kalbėjo apie šeimos vaidmenį, tėvų ir vaikų santykius. Po šv. Mišių ganytojas pabendravo su parapijos bendruomene. Paskutinis susitikimas įvyko Klausučių kaimo gyventojų Izabelės ir Algimanto Šukaičių namuose, kuriuose gyvena kelios kartos.

-bn-

Kaišiadorys. Gegužės 13 d. Kaišiadoryse vyko Kaišiadorių katedros konsekracijos 70-mečiui skirta dekanato jaunimo diena „Būk mano namai“. Renginyje, kurį organizavo Kaišiadorių vyskupijos Jaunimo centras ir Kristaus Atsimainymo parapija, dalyvavo apie 100 jaunuolių iš Kaišiadorių dekanato parapijų.

-Kš-

Josvainiai. Gegužės 10 d. Josvainių Visų Šventųjų parapijoje sustojo iš Kryžių kalno į Šventąją Žemę keliaujantys piligrimai. Klebonas kun. Renaldas Šumbrasas kartu su parapijos tikinčiais pakvietė atvykėlius maldai į Josvainių bažnyčią. Piligrimų kryžių bei statulėles perėmė nešti parapijos tikintieji. Bažnyčioje melstasi gegužinėse pamaldose, o po jų aukotos šv. Mišios už piligrimų kelionę. Vėliau keliauninkai pakviesti agapei į Josvainių vidurinės mokyklos valgyklą. Po nakvynės sporto salėje, ryte padėkos šv. Mišias aukėjo grupę lydintis kun. Kazimieras Ambrasas SJ. Po jų piligrimų grupė iškeliaavo į Kėdainius.

● Gegužės 16 d. Josvainių Visų Šventųjų parapijos jaunimas kartu su vadove Aušra Giedriene lankėsi Krakių parapijoje. Parapijos klebonas kun. Žydrūnas Paulauskas, kun. Renaldas Šumbrasas, kun. Petras Petraitis ir kun. Kazimieras Lapinskas aukėjo šv. Mišias kotryniečių vienuolyno koplyčioje už abiejų parapijų jaunimą. Į jas gausiai susirinko vietos parapijos tikintieji bei jaunimas. Po gegužinių pamaldų jaunuoliai susibūrė agapei. Svečiai susipažino su šv. Kotrynos vienuolyno ir bažnyčios istorija, buvo aptartos tolesnės parapijų bendradarbiavimo perspektyvos.

Kaunas. Gegužės 20 d. Lietuvos šeimos centras surengė konferenciją darbui su jaunimu aptarti. Renginyje dalyvavo vyskupijų ir dekanatų šeimos centrų atstovai. Svarstyta darbo su jaunimu šeimos centre koncepcija,

ja, dalytasi su šiuo darbu susijusiomis problemomis ir patirtimi. Renginyje kalbėjęs psichoterapeutas dr. Gintautas Vaitoška analizavo krikščioniškos draugystės tarp vaikino ir merginos pavyzdį. Prelegentas pabrėžė, kad krikščioniškoje draugystėje svarbiausia išsaugoti ištikimybę būsimam sutuoktiniui. Jis taip pat teigė, jog žmogaus jausmų išteklių yra riboti, todėl svarbu nešvaistyti ir nedalyti savo širdies eksperimentiniams santykiams, bet brandinti savo vidinį grožį ruošiantis, laikui atėjus, padovanoti jį žmogui, su kuriuo apsisprendžiama gyventi santuokoje „iki mirties mus išskirs“.

-smat-

Nauji leidiniai

Arvydas Ramonas. Sakramentų teologija. Doktrina, istorija, šventimas. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla. 2006. – 222 p.

Knygoje aptariama Katalikų Bažnyčios sakramentų teologija. Pateikiama istorinė sakramentologijos panorama, akcentuojant išganyto istorijos vaidmenį. Kaip sakramentų teologijos išsities taškas pasirinkti simboliniai Senojo Testamento pranašų *Ot gestai*, kurie dabartyje atskleidė tai, kas turėtų įvykti ateityje. Minėti gestai ir Kristaus veikla yra susiję. Jėzaus Kristaus asmenyje, išgyvenant Jo Velykų slėpinį, Dievo karalystė ir jos malonė veikia tikinčiuosius „čia ir dabar“. Bažnyčia, švęsdama sakramentus, sudabartina tikintiesiems šį išganyto Kristaus įvykį kiekvienu istoriniu laikotarpiu. Sakramentai yra nuostabūs, išganyto Dievo įvykiai (*mirabilia Dei*), vykstantys istorijoje. Jie ne tik gelbsti nuo blogio ir nuodėmės, suteikia pašvenčiamąją malonę ir antgamtinį gyvenimą, bet ir nuteisina (Krikštas), teikia vilties (Sutvirtinimas), skatina mylėti ir dovanoti save (Eucharistija), atleidžia (Atgaila), gydo ir paguodžia (Ligoninių patepimas), skatina tarnauti kitiems (Kunigystė), mylėti ir būti ištikimiems (Santuoka). Taigi visi septyni sakramentai išreiškia vienintelį Kristaus velykinį kančios, mirties ir prisikėlimo įvykį, laiduojantį mums išganyto Dievu Trejybėje.

JĖZAUS PALIKIMAS

Devintinės (B)
Mk 12–16. 22–26

Praėjo Viešpaties Prisikėlimo, Žengimo į dangų šventės. Šiandien Bažnyčia prisimena Viešpaties palikimą. Šiandien girdime jo testamentinius žodžius: „Imkite, tai mano kūnas!“, „Tai mano kraujas, naujosios sandoros kraujas, kuris išliejamas už daugelį“. Tai Jėzaus palikimas: jis save paliko kaip maistą. Nuo pirmųjų savo gyvavimo dienų krikščionys brangino šį Jėzaus palikimą. Pasak Apaštalų darbų knygos, „jie <...> savo namuose tai vienur, tai kitur laužydavo duoną, su džiugia ir tauria širdimi drauge vaišindavosi, garbindami Dievą, ir buvo visų žmonių mylimi“ (Apd 2, 46–47). Pirmą kartą Jėzus prabilo apie savo kūno valgymą tuojuo po duonos padauginimo. Kai minia, sužavėta stebuklingos Jėzaus galios, jo ieškojo trokšdama vėl sočiai pavalgyti, Jėzus ją nuvylė kalbėdamas apie kitokią duoną: „Aš esu gyvoji duona, nužengusi iš dangaus. Kas valgys šią duoną – gyvens per amžius. Duona, kurią aš duosiu, yra mano kūnas už pasaulio gyvybę“ (Jn 6, 51). Minia laukė ne to. Pasak evangelisto Jono, „nuo to meto nemaža jo mokinių pasitraukė ir daugiau su juo nebevaikščiojo“ (Jn 6, 66). Net apaštalai susvyravo. Tik tai tada, kai Jėzus paklausė „Gal ir jūs norite pasitraukti?“, Petras visų vardu skubiai atsakė: „Viešpatie, pas ką mes eisime?! Tu turi amžinojo gyvenimo žodžius“ (plg. Jn 6, 67–68). Sustokime prie Jėzaus klausimo apaštalams: „Gal ir jūs norite pasitraukti?“. Šiandien kiekvienas privalome atsakyti į šį klausimą. Ką manome apie šį Kristaus Kūno ir Kraujo slėpinį? Ar mūsų rūpesčiai nesiriboja vien žemišku maistu? Kad geriau įvertintume Kristaus Kūno ir Kraujo slėpinį, prisiminkime didžiulius reikalavimus, kuriuos Viešpats kelia savo sekėjams: „Jūs esate girdėję, jog buvo pasakyta: *Mylėk savo artimą* ir nekęsk priešo. O aš jums sakau: mylėkite savo priešus ir melskitės už savo persekiotojus, kad būtumėte savo dangiškojo Tėvo vaikai; jis juk leidžia savo saulei tekėti blogiesiems ir geriesiems, siunčia lietų ant tiesiųjų ir neteisiųjų. <...> Taigi būkite tokie tobuli, kaip jūsų dangiškas Tėvas yra tobulas“ (Mt 5, 43–45.48). Ar tokia meilė įmanoma be sielą gaivinančio maisto?

Mūsų sąmonėje dar gyvas žodis „sąjūdis“, prisimename sąjūdžio mitingus, Baltijos kelią. Gražus buvo mūsų tautos pabudimas. Tepadedu mums šis žodis suvokti ir Jėzaus Kristaus darbą žemėje. Įžengęs į Jordano upės vandenį, leidęs save pakrikštyti, Jėzus Kristus įsitraukė į nuostabų geros valios žmonių sąjūdį. Jis atgaivino šį sąjūdį savo prisikėlimu ir Šventosios Dvasios atsiuntimu. Tai Dievo karalystės sąjūdis, kuris turi išlikti iki pasaulio pabaigos, piligriminė kelionė į pažadėtąją žemę. Mūsų vadas Jėzus Kristus žino, kad šioje kelionėje reikės dieviškos manos, kad nenusilptume, ištvirtume. Kokie yra konkretūs Bažnyčios nurodymai šiuo klausimu? Katalikų Bažnyčios katekizme skaitome: „Bažnyčia įpareigoja tikinčiuosius ‘sekmadieniais ir per šventes dalyvauti dieviškoje liturgijoje’ (Šventosiose Mišiose) ir bent kartą per metus priimti Eucharistiją, jeigu įmanoma, velykiniu laiku, tam pasirengus Sutaikinimo sakramentu. Tačiau Bažnyčia labai pataria tikintiesiems priiminėti šventąją Eucharistiją sekmadieniais ir per šventes arba dažniau, net kasdien“ (KBK, 1389). Per šią Kristaus Kūno ir Kraujo šventę atsakykite sau, ar tikime, kad pats Jėzus Kristus per Bažnyčią mus kviečia dalyvauti savo pokylyje? Prisiminkime Evangelijos palyginimą apie žmogų, iškėlusį didelę puotą ir pakvietusį daug svečių. „Atėjęs metui puotauti, jis pasiuntė tarną pranešti pakviestiesiems: ‘Ateikite, jau viskas surengta’. Tuomet jie visi kaip vienas pradėjo išsikabinėti. Vienas jam tarė: ‘Nusipirkau dirvą ir būtinai turiu eiti jos apžiūrėti. Meldžiu mane pateisinti’. Vėl kitas sakė: ‘Pirkau penkis jungus jaučių ir einu jų išmėginti. Meldžiu mane pateisinti’. Trečias tarė: ‘Vedžiau, todėl negaliu atvykti’“ (Lk 14, 16–20). Popiežius Grigalius Didysis, aiškindamas šį palyginimą, sako, kad pakviestieji vaišių šeiminkui parodė didelį įžulumą. Juk pirmasis pirkė dirvą galėjo apžiūrėti vėliau, antrasis jaučius galėjo išmėginti kitą kartą. O tasai, kuris vedė žmoną, juk galėjo ir pats ateiti, ir žmoną atsivesti į puotą. Atėjęs su savo žmona, jis tikriausiai būtų gavęs garbingą vietą. Grįžkime prie Evangelijos palyginimo. Kaip reagavo puotos šeiminkas, sužinojęs, kad pakviestieji atsisakė dalyvauti puotoje? Evangelijoje skaitome: „Šis (šeimininkas) supyko ir įsakė tarnui: <...> ‘Eik į kelius bei patvorius ir varu atvaryk, kad mano namai būtų pilni. Sakau jums, – nė vienas anų pakviestųjų žmonių neragaus mano vaišių’“ (plg. Lk 14, 21–24). Šiandien sąmoningi katalikai stengiasi dalyvauti Avinėlio puotoje. Tačiau dauguma lieka tik stebėtojai. Jei nesirengęs šiandien priimti dieviškąjį svečią, pasiryžk tai padaryti artimiausiu metu. Prisimink tą dieną, kai pirmą kartą, pasipuošęs baltu drabužėliu, su žvakute rankoje artinai prie Dievo stalo. Ar nesijautei tuomet laimingas? O šiandien? Ak, kaip viskas pasikeitė. Ar nesuskausta širdis dėl prarastos laimės? Gal ne kartą slapta braukėi nuo akių ašarą dėl ne laiku prarastų nekaltumo žiedų? Ak, kas galėtų sugrąžinti jaunystės laimę! Šiandien Bažnyčia vėl kviečia tave į Avinėlio puotą. O gal dar nei velykinės Komunijos nesė priėmęs? Išsivaduo galiausiai iš savo abejingumo, atkurk savo širdyje begriūvančią Šventosios Dvasios šventovę. Teapsigvena Viešpats tavoje širdyje tarsi tabernakulyje ir pasilieka joje, kol nuskambės amžinybės varpų aidai. Šventosios Kūdikėlio Jėzaus Teresės dienoraščiuose jos ranka yra įrašyta: „Jėzau, kas vakarą dabar ateinu prie tavo Altoriaus. Ateisiu ir paskutinį savo gyvenimo vakarą, kada išauš mano amžinybės diena. Ji bus be saulėleidžio. Ir aš po visų žemiško ištrėmimo kovų pagaliau pailsėsiu ant tavo dieviškos širdies“.

DIEVO RANKOSE

12 eilinis sekmadienis (B)

Mk 4, 35–41

Šiandien iš Viešpaties lūpų girdime ir padaršinimą, ir priekaištą. Po dienos darbų Jėzus su mokiniais sėdo į valtį, kad kitame ežero krante bent šiek tiek pailsėtų. Sėdėdamas valtys gale Jėzus užmigo. Tuo tarpu pakilo didžiulė vėtra. Genezareto ežeras, dėl savo didumo kartais vadinamas jūra, susidrumstė. Kilo didžiulės bangos, ir vanduo jau pradėjo semti valtį. Mokiniai ėmė žadinti Jėzų. Atsibudęs jis sudraudė vėtrą ir įsakė ežerui: „Nutilk, nusiramink!“. Tuoj pat vėjas nutilo ir pasidarė visiškai ramu“. Tačiau šiame pasakojime girdime Jėzaus priekaištą apaštalams: „Kodėl jūs tokie bailūs? Argi jums tebestinga tikėjimo?!“ Laivelis, apie kurį mums pasakoja evangelistas Morkus, primena Bažnyčią, kurią dažnai vadiname Petro laivu. Ji, kaip ta apaštalių valtis, išplaukė į atvirą jūrą. Petro vadovaujama nepatyrusiai šio laivo įgulai buvo lemta išplaukti į labai neramius vandenius. Nuo pirmųjų šios kelionės dienų vėtros ir audros blaškė laivą; atrodė, kad šėlstantis vanduo tuoj nugramzdins laivą ir visą įgulą. Bet pirmieji šio laivo keleiviai nepabūgo. Į jų sąmonę buvo giliai įaugę Kristaus žodžiai: „Ir štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos“ (Mt 28, 20). Kad ir kokių išmėginimų patiria Petro laivas, jis vis tiek plaukia. Mūsų dienomis žmonės, nusivylę savo pastangomis sukurti tobulesnę visuomenę, vis dažniau žvalgosi į audrų išmėgintą Petro laivą. Kodėl Viešpats savo Bažnyčiai leido patirti tokių skaudžių išgyvenimų, ypač pirmisiais amžiais? Ištisis 300 metų liejosi krikščionių kraujas, ir vėliau jos neapleido sunkumai. XI a. Bažnyčią tarsi kardu perkerta didžioji Rytų schizma. Šešiolikame – vėl naujas skaudus skilimas. Skaudi Bažnyčiai buvo ir mūsų laikų didžioji pasaulio šmėkla – komunizmas. Po geležine uždanga atsidūrusios šalys pajuto itin aštrius ateistinio režimo letenos nagus. Ištikimi Bažnyčios vaikai buvo laikomi antrarūšiais žmonėmis, tremiami ne tik eiliniai tikintieji, bet ir vyskupai, kunigai. Prisiminkime sunkiausias savo šalies metus, kai visoje Lietuvos teritorijoje tebuvo vienas vyskupas, o vienintelėje kunigų seminarijoje mokėsi tik 25 klierikai. Ir kiekvieno iš mūsų asmeninį gyvenimą galima palyginti su kelione mažu laiveliu. Koks menkas žmogus, priklausomas nuo įvairių aplinkybių! Kaip dažnai mums atrodo, kad išmušė paskutinė gyvenimo valanda. Sunkiomis akimirkomis nepagalvojame, kad tolesnėje mūsų istorijoje jos gali būti pačios reikšmingiausios. Viešpats Jėzus labai įsakmiai ragina pasitikėti Dievo Apvaizda: „Pasižiūrėkite, kaip auga lauko lelijos. Jos nesidarbuoja ir neverpia, bet sakau jums: nė Saliamonas pačioje savo didybėje nebuvo taip pasipuošęs kaip kiekviena iš jų. Jeigu Dievas taip aprenčia laukų gėlę, kuri šiandien žydi, o rytoj metama į krosnį, tai argi jis dar labiau nesusirūpins jumis, mažatikiai?“ (Mt 6, 28–30). Rodos, viskas aišku, bet kaip tik čia iškyla daugybė klausimų. Gyvenime matome rūkstančius Niujorko dangoraižius, cunamio aukas, tornadus, potvynius, žemės drebėjimus. Viešpatie, kur tu esi, kai siautėja žmonių žiaurumas ir gamtos stichijos? Kur tu buvai, Viešpatie, kai buvo šaudomi tavo išrinktosios tautos vaikai? Ar negirdėjai, kaip jie meldėsi už save ir savo vaikus? Ar negirdėjai kalenančių kulkosvaidžių, ar nematei į duobę verčiamų šimtų lavonų? Už ką?

Į pasaulį žvelgdami vien proto akimis, blogio problemos neišspręsimė. Tik įtikėjus Dievo Sūnaus įsikūnijimą, mūsų žvilgsnis tampa gilesnis. Ačiū tau, šventasis Jonai, už vieną mums itin brangų sakinį: „Dievas taip pamilo pasaulį, jog atidavė savo viengimį Sūnų, kad kiekvienas, kuris jį tiki, nepažūtų, bet turėtų amžinąjį gyvenimą“ (Jn 3, 16). Savo kančia, mirtimi ir prisikėlimu Kristus parodė, kad kūno gyvybės praradimas nėra pats didžiausias blogis. Žvelgdami į Kristaus kryžių prisimename jo prisikėlimą ir įžengimą į savo garbę. Kristus atėjo į nuodėmės pažeistą pasaulį ne tam, kad apsaugotų nuo nemalonumų, bet kad išvaduotų jį iš įgimtos savimeilės. Įsikūnijęs Dievas mums nesako: aš jus išlaisvinsiu iš visų kančių: daugiau nevargins jūsų nei šaltis, nei karštis, nei badas, nei troškulys, tačiau jis ketina būti su mumis, kai mums sunku: „Ateikite pas mane visi, kurie vargstate ir esate prislėgti: aš jus atgaivinsiu!“ (Mt 11, 28). Viešpatie, aš suprantu, kad man tenka pakentėti už savo kaltes, suprantu ir tai, kad kartais gydai mane kaip gėlininkas, kuris prižiūri savo gėlyną ir pašalina nereikalingus ūglius, bet nenustojau tikėjęs, kad trokšti man laimės ir neleisi mano valtelei sudužti bangose. Apmąstydami savo gyvenimo kelius ir klystkelių, prisiminkime Senojo Testamento Juozapo istoriją. Broliai jį pardavė egiptiečiams. Koks smūgis jaunuoliui buvo patekti į vergiją! Kur tikėtis pagalbos? Broliai pardavė, svetimieji jį laikė tik preke, su kuria galima elgtis kaip su daiktu. Bet vėliau pamatome, kaip buvo reikalinga, kad šis jaunas vyras taptų žymiausiu Egipto asmeniu. Susitikęs su broliais Egipte, Juozapas jiems kalbėjo: „Aš esu jūsų brolis Juozapas, kurį pardavėte į Egiptą <...>. O dabar nesikankinkite, nepriekaištaukite sau, kad į čionai mane pardavėte. <...> ne jūs mane čia atvedėte, bet Dievas, – jis padarė mane <...> Egipto krašto valdovu“ (Pr 45, 4–8). Aiškindamas blogio problemą šv. Augustinas pasitelkia palyginimą apie gražų kilimą. Žiūrėdami į išvirkščiąją kilimo pusę, nematome jo grožio, o vien margą įvairių siūlų ir spalvų maišalynę. Tik atvertę kilimą gerąja puse, pamatome visą jo grožį. Toks yra mūsų gyvenimas: matome tik blogąją jo dalį. Tačiau tikėkime, kad Didysis Audėjas, užbaigęs savo darbą, atskleis mums visą jo grožį.

Parengė V. S.

Popiežiškoji kultūros taryba

„Kur tavo Dievas?“

Atsiliepiant į šiandienį netikėjimo ir religinio abejingumo iššūkį

2004 m. kovo 11–13 d. visuotinio susirinkimo baigiamasis dokumentas

PRATARMĖ

1. *Auštant naujam tūkstantmečiui, krikščionių tikėjimui iškilęs netikėjimo ir religinio abejingumo iššūkis.* Vatikano II Susirinkimas jau prieš keturiasdešimt metų yra pastebėjęs: „Daugelis mūsų amžininkų to glaudaus gyvybinio ryšio su Dievu visiškai neįžvelgia arba tiesiog jį atmeta. Tas ateizmas priskirtinas prie opiausių mūsų klausimų ir turi būti nuodugnai išnagrinėtas“ (*Gaudium et spes*, 19).

To siekdamas popiežius Paulius VI 1965 m. įsteigė Sekretariatą netikinčiųjų klausimais ir vadovavimą jam patikėjo kardinolui Franzui Königui. 1980 m. popiežius Jonas Paulius II pašaukė mane [kardinolą Paulį Poupard'ą – red.] pakeisti kardinolą Königą. Jis taip pat paprašė manęs įsteigti Popiežiškąją kultūros tarybą, kurią jis 1993 m. sujungė su Sekretariatu, tapusiu Popiežiškąją dialogo su netikinčiais taryba. Jo motyvas, pateiktas apaštališkajame laiške *motu proprio „Inde a Pontificatus“*, aiškus: „skatinti Evangelijos išganomosios žinios susitikimą su mūsų laikų kultūromis, dažnai paženklintomis netikėjimo ir religinio abejingumo“ (1 str.) ir kartu skatinti „studijuoti įvairiais pavidalais skirtingose kultūrinėse aplinkose aptinkamą netikėjimo ir religinio abejingumo problemą, gilinantis į priežastis bei padarinius krikščionių tikėjimui“ (2 str.).

Vykdydama šią užduotį, Popiežiškoji kultūros taryba surengė pasaulyje platų tyrimą bei surinko informaciją iš kompetentingų bei autoritetingų šaltinių. Iš penkių žemynų sulaukta daugiau negu 300 atsakymų; jų rezultatai Popiežiškosios kultūros nariams 2004 m. visuotinio susirinkimo metu buvo pateikti laikantis dviejų pagrindinių kryptių: kaip atsiliepti į mūsų laikų žmonių „džiaugsmus ir viltis, sielvartus ir baimes“, į tai, ką pavadiname „pagrindiniais momentais perteikiant Evangeliją“; ir kaip Kristaus Evangelijos geroji naujiena tinkamiausiai neština mūsų laikų netikintiesiems, klaidingai tikintiesiems bei abejingiesiems, kaip žadinti jų domėjimąsi, kaip paskatinti juos kelti gyvenimo prasmės klausimą ir kaip padėti Bažnyčiai, *novo millennio ineunte*, perteikti jiems savo tikėjimo ir meilės žinią įsismelkiant iki kultūrų širdies.

Norint tai padaryti, būtina atsakyti į šiuos klausimus: kas yra netikintieji? Kokia yra jų kultūra? Ką jie mums sako? Ką mes jiems galime pasakyti? Kokį dialogą galime su jais užmegzti? Ką galime padaryti, kad išjudintu-

me juos domėtis, skatintume juos klausyti, maitintume jų apmąstymus ir perteiktume tikėjimą naujoms kartoms, dažnai tapusiomis vyraujančiai kultūrai būdingo religinio abejingumo aukomis?

Tokie klausimai Bažnyčios ganytojams svarbūs ir išreiškia vieną iš labiausiai nerimą keliančių „mūsų dramatiškų ir kartu įdomių laikų“ (*Redemptoris missio*, 38) iššūkių – netikėjimo ir religinio abejingumo kultūros, sklindančios iš sekuliarizacijos grobiu tapusių Vakarų į visų žemynų megapolius, iššūkį.

Didžiulėse kultūrinėse erdvėse, kur didžiuma priklauso Bažnyčiai, tikėjimo perteikimo procese ištis regime pertrūkį, artimai susijusį su nusigrėžimu nuo krikščionybės ilgai ir giliai ženklintos populiariosios kultūros. Norint pateikti konkrečių pastoracinių pasiūlymų, kaip derėtų atsiliepti į naujosios evangelizacijos iššūkius, svarbu suvokti veiksnius, sąlygojančius šį atsiribojimo nuo tikėjimo, tikėjimo silpnėjimo bei grimzdimo į tamsą procesą besimainančiose kultūrinėse krikščionių gyvenamosiose aplinkose. Juk *kultūrinis arealas*, kuriame gyvenama, daro įtaką mąstysenai bei elgsenai, vertybėms bei sprendimo kriterijams, taip pat verčia kelti sunkius ir kartu lemtingus klausimus.

Žlugus ateistiniams režimams, kaip pokrikščioniškasis kultūros modelis paplito su globalizacijos reiškiniu susijęs sekuliarizmas. „Sekuliarizacijai transformuojantis į sekuliarizmą“ (*Evangelii nuntiandi*, 55), kyla rimta kultūrinė ir dvasinė krizė, kurios vienas ženklų – pagarbos asmeniui praradimas ir tam tikro antropologinio nihilizmo, susiaurinančio žmogų iki jo instinktų bei polinkių, paplitimas“ (*Dėl kultūros pastoracijos*, 23) (1).

Vyravusių ideologijų saulėlydis daugeliui reiškė vilties netektį. Scientizmui, apšvietai, marksizmui ir XX a. 7 dešimtmečio socialinėms revoliucijoms būdingos svajonės apie geresnę žmonijos ateitį išnyko, o jų vietą užėmė pragmatiškas pasaulis be iliuzijų. Šaltąjį karą ir visiško planetos sunaikinimo grėsmę pakeitė kitos grėsmės bei pavojai: pasaulinis terorizmas, nauji karšti karo taškai, planetos užteršimas, vandens išteklių mažėjimas, egoistinio elgesio sukelta klimato kaita, eksperimentai su embrionais, teisinis eutanazijos bei abortų pripažinimas, klonavimas ir t. t. Daugelio žmonių geresnės ateities viltys išsisklaidė, užleisdamos vietą nusivylimui dažnai miglota atrodančia dabartimi ir dar netikresnės ateities baimei. Per pastaruosius dešimtmečius įvykusių kultūrinių permainų sparta bei gylis yra savotiškas didžiulių pervartų daugelyje mūsų laikų kultūrų fonas. Būtent tokia kultūrinė kontekste Bažnyčiai iškyla milžiniškas netikėjimo ir religinio abejingumo iššūkis: kaip naujaip plėtoti dialogą su tokia daugybe žmonių, kuriems tai, iš pirmo žvilgsnio, vargiai aktualu ar juolab būtina, net jei Dievo troškulio žmogaus širdyje, kur religinis matmuo giliai įsišaknijęs, ir niekada neįmanoma iki galo numaldyti.

Agresyvią laikyseną Bažnyčios atžvilgiu, nors ji visiškai ir neišnyko, pakeitė kartais pajuoka bei apmaudas tam tikruose sluoksniuose ir dažnai paplitęs reliatyvizmas, praktinis ateizmas ir abejingumas. Atsirado tai, ką – po *homo faber*, *homo sapiens* ir *homo religiosus* – būtų galima pavadinti *homo indifferens*, pasitaikantis net tarp sekuliarizacijos slegiamų tikinčiųjų. Individualus ir savanaudiškas gerovės ieškojimas, kultūros be dvasinių atramos taškų spaudimas temdo žmogaus tikrojo gėrio pajautą ir jo tiesimąsi į transcendenciją susiaurina iki miglotos dvasingumo paieškos, besitenkinančios nauju religiškuumu, nesiūlančio nei ryšio su Dievu kaip asmeniu, nei laikymosi mokymo visumos, nei priklausomybės tikėjimo bendruomenei, maitinamai apreikštųjų slėpinių šventimo.

2. *Dvasinė drama, kurią Vatikano II Susirinkimas laiko viena rimčiausių mūsų laikų problemų* (*Gaudium et spes*, 19), reiškiasi kaip ištisų tautų tylus nusigrėžimas nuo religinės praktikos ir bet kokio rėmimosi tikėjimu. Bažnyčia šiandien daugiau susiduria ne su ateizmu, bet su abejingumu ir praktiniu netikėjimu. Ateizmas pasaulyje išgyvena nuosmukį, tačiau sekuliarizmo paženklinotose kultūrinėse aplinkose plėtojasi abejingumas ir netikėjimas. Problema – nebe viešas ateizmo teigimas, išskyrus keliose šalyse, bet jo paplitimas kultūroje, buvimas joje beveik visur. Mažiau regimas jis dar pavojingesnis, nes vyraujanti kultūra subtiliai diegia jį tikinčiųjų sąmonėje nuo Vakarų iki Rytų Europos, taip pat Afrikos, Amerikos ir Azijos megapoliuose. Tai tikra sielos liga, akinant gyventi taip, „tarsi Dievo nebūtų“, naujoji pagonybė, stabais paverčianti materialines gėrybes, darbo pasiekimus ir galios vaisius.

Kartu regime tai, ką kai kas vadina „šventybės sugrįžimu“. Iš tikrųjų tai – naujasis religiškumas. Užuoat grįžus prie tradicinių religinių praktikų, ieškoma naujų būdų įgyvendinti ir išreikšti pagonybei būdingą religinę matmenį. Šį „dvasinį pabudimą“ ženklina visiškas atsisakymas kam nors priklausyti, pirmenybę teikiant individualiam, autonomiškam ir sava subjektyvybe besivadovaujančiam ieškojimui. Šis instinktyvus religiškumas yra daugiau emocinis negu pagrįstas mokymu ir nesiremia asmeniniu Dievu. 7 dešimtmečio pasakymas „Dievui – taip, Bažnyčiai – ne“ virto šio tūkstantmečio pradžios šūkiu: „Religijai – taip, Dievui – ne“ ar net: „Religiškumui – taip, Dievui – ne“: būti tikinčiuoju, tačiau nesilaikyti Bažnyčios perteikiamos žinios! Pačioje vadinamojo religinio abejingumo šerdyje vėl pasireiškia dvasinis poreikis. Toks atgimimas, toli gražu nesutampantis su tikėjimo ar religinės praktikos grįžimu, krikščionybei yra tikras iššūkis.

Iš tiesų naujos netikėjimo formos ir šio naujojo „religiškumo“ paplitimas artimai susiję. Netikėjimas ir netikęs tikėjimas dažnai rodo kaip pora. Savo giliausia esme tai yra vyraujančios kultūros krizės simptomas bei klaidingas atsakas į tai. Autonomijos troškimas, nepajėgian-

tis numaldyti Dievo į žmogaus širdį įdėto pilnatvės bei amžinybės troškulio, stumia ieškoti palengvėjimo gigantiškuose supermarketuose, kur visokiausi guru siūlo iliuzinės laimės receptus. Vis dėlto ir toks dvasinis troškulys gali būti atsparos taškas Evangelijai skelbti – per „troškimo evangelizaciją“ (2).

Pastaraisiais metais pagausėjo surašymais, nuomonių apklausomis bei tyrimais pagrįstų sociologinių studijų, pateikiančių įdomių, bet ir tarpusavyje besiskiriančių statistinių duomenų. Vienose remiamasi sekmadieninių Mišių lankymu, kitose – krikštų skaičiumi, trečiose – religine preferencija, dar kitose – tikėjimo turiniu. Rezultatai sudėtingi, ir jų nevalia interpretuoti neatsižvelgiant į kontekstą; tą liudija ir nepaprastas sąvokų, vartojamų nusakyti reikšmingai galimų laikysenų tikėjimo atžvilgiu įvairovei, margumas: ateistai, netikintieji, klaidingai tikintieji, agnostikai, nepraktikuojantieji, abejingieji, be religijos ir pan. Be to, nemažai besilankančių sekmadieninėse Mišiose nesijaučia nuosekliai besilaiką Bažnyčios mokymo ir moralės, tuo tarpu tarp tų, kurie sako si nepriklausą jokiai religijai ar religinei konfesijai, irgi pasitaiko Dievo ieškojimo bei domėjimosi amžinuoju gyvenimu, o kartais net ir tam tikros maldos.

Suprasti šiuos reiškinius, jų priežastis ir padarinius, surasti metodus juos, padedant Dievo malonei, pašalinti šiandien neabejotinai yra viena svarbiausių Bažnyčios užduočių. Pateikdama šią naują studiją apie netikėjimą, religinį abejingumą ir naujas religiškumo formas, atsirandančias bei plintančias kaip tradicinių religijų alternatyvos, Popiežiškoji kultūros taryba nori prie to prisidėti.

3. *Iš atsakymų, Popiežiškosios kultūros tarybos gautų į jos klausimus, išnyra sudėtingas*, kintantis ir nepaliamajam besirutuliojantis, gana margas *vaizdas*. Kelis reikšmingus dalykus vis dėlto galima išskirti:

1. **Imant globaliai, netikėjimo pasaulyje nedaugėja.** Netikėjimo reiškinys pirmiausia aptinkamas Vakarų pasaulyje. Tačiau jo įkvėptas kultūrinis modelis globalizacijos dėka plinta, darydamas realią įtaką įvairioms pasaulio kultūroms ir griaudamas liaudiškąjį pamaldumą.

2. **Karingasis ateizmas traukiasi ir nebedaro lemiamos įtakos viešajam gyvenimui,** išskyrus režimus, kur viršų vis dar turi ateistinė politinė sistema. Tačiau pirmiausia per visuomenės komunikavimo priemones skleidžiamas tam tikras kultūrinis priešiškumas religijoms, ypač krikščionybei ir konkrečiai katalikybei, prie to prisidedant įvairiose organizacijose aktyviai veikiančiams masonų sluoksniams.

3. **Ateizmas ir netikėjimas,** dar neseniai rodęsi kaip daugiau vyrams bei miestiečiams būdingi reiškiniai, pasitaikantys pirmiausia tarp vidutinį kultūrinį lygį pranonkančių asmenų, **pakeitė savo veidą.** Šiandien šis

reiškinys atrodo daugiau susijęs su tam tikru gyvenimo būdu, ir skirtumas tarp vyro ir moters nebėra reikšmingas. Netikėjimas tarp moterų, dirbančių ne namuose, didėja, ir praktiškai yra toks pat, kaip ir tarp vyrų.

4. Religinis abejingumas ar praktinis ateizmas sparčiai auga. Išlieka ir agnosticizmas. Didelė sekuliarizuotų visuomenių dalis gyvena nesivadovaudama vertybėmis ir religiniais autoritetais. Pasak *homo indifferens*, „Dievas galbūt neegzistuoja, tačiau tai nėra svarbu, bet kuriuo atveju mes jo nepasigendame“. Gerovė ir sekuliarizacijos kultūra slopina sąžinių poreikį ir troškimą visko, kas nėra tiesiogiai pasiekama, žmogaus transcendencijos siekimą susiaurina iki tiesiog subjektyvios dvasingumo reikmės, o laimę – iki materialinės gerovės ir seksualinių impulsų patenkinimo.

5. Sekuliarizuotose visuomenėse labai mažėja reguliariai bažnyčią lankančių asmenų. Šis neabejotinai nerimastingas faktas nereiškia, jog daugėja netikėjimo, tačiau jis rodo žemesnę tikėjimo formą: **tikėjimą niekam nepriklausant**. Tai – „dekonfesionalizacijos“ reiškiny, būdingas *homo religiosus*, atmetančiam bet kokią sąsantę konfesinės priklausomybės formą ir galinčiam nepaliaujamai derinti skirtingos kilmės elementus. Daug asmenų, pareiškiančių nepriklausą jokiai religijai ar religinei konfesijai, kartu pareiškia esą religingi. Daugelis katalikų, pirmiausia Lotynų Amerikoje ir Afrikoje piečiau Sacharos, linkę „tyliai išeiti“ į sektas ir naujus religinius sąjūdžius (3).

6. Vakarų pasaulyje, kur šiuolaikinis mokslas ir technologija religinio jausmo nei engė, nei stengėsi patenkinti, plėtojasi **naujas daugiau dvasinis negu religinis ieškojimas**. Tai nėra grįžimas prie tradicinių religinių praktikų, ieškoma žmogaus širdyje glūdinčio religiško poreikio naujų įgyvendinimo bei išreiškimo būdų. Dvasinis pabudimas dažnai rutuliojasi autonomiškai, be jokio ryšio su Bažnyčios perteikiamu tikėjimo ir moralės turiniu.

7. Galiausiai, auštant naujam tūkstantmečiui, stiprėja **nepasitenkinimas** tiek karinguoju ateizmu, tiek tradiciniu tikėjimu. Toks nepasitenkinimas, darantis neigiamą poveikį religinei praktikai ir mokymo bei moralės turinių laikymuisi, reiškiasi sekuliarizuotose Vakarų kultūrose, kur tradiciniai tikėjimai atmetami ar tiesiog pametami. Tačiau žmogus, kurį vadiname *homo indifferens*, išlieka *homo religiosus*, ieškantis nepaliaujamai kintančio naujojo religiško. Šio reiškinio analizė atskleidžia kaleidoskopinę situaciją, kur gali pasitaikyti visokių asmenų: tokių, kurie tiki niekam nepriklausydami, tokių, kurie priklauso netikėdami visu tikėjimo turiniu, ir pirmiausia tokių, kurie nesijaučia ipareigoti paisyti tikėjimo etinio matmens. Tiesą sakant, vien Dievas žino, kas dedasi mūsų širdies gelmėse, kur paslapčia veikia jo malonė. O Bažnyčia nepaliauja vis žengusi naujais keliais, kad su visais pasidalytų meilės žinia, kurią ji sergasti.

Šį dokumentą sudaro dvi dalys. Pirmoje pateikiama apibendrinta netikėjimo bei religinio abejingumo ir jų priežasčių analizė, pristatomos artimai su netikėjimu susijusios naujojo religiško formos. Antroje pateikiama konkrečių pasiūlymų dėl dialogo su netikinčiais ir netikėjimo bei abejingumo paženklintų kultūrų evangelizacijos. Popiežiškoji kultūros taryba jų nelaiko stebuklingais receptais, nes žino: tikėjimas visada yra malonė, slėpiningas Dievo ir žmogaus laisvės susitikimas. Ji tenori pasiūlyti kelis tinkamus būdus, kurie padėtų vykdyti naująją evangelizaciją, į kurią mus kviečia popiežius Jonas Paulius II, vykdyti – naują savo raišką, metodus, polėkiu, susitikti su netikinčiais bei klaidingai tikinčiais ir pirmiausia kreiptis į abejinguosius – pasiekti juos už juos įkalinusio kiauto. Tai kreipia į „naują kelio atkarpą“ – kelio, kuriuo sukti visą Bažnyčią kviečia Jonas Paulius II, akindamas „su nauju polėkiu imtis savo evangelizacinės misijos“, „pabrėžiant, jog čia kalbama ne apie tikėjimo požiūrio primetimą netikintiesiems“, ir „deramai gerbiant kiekvieno žmogaus skirtingą kelią bei atsižvelgiant į skirtingas kultūras“ (*Novo millennio ineunte*, 1, 2, 51 ir 40).

I. NAUJOS NETIKĖJIMO IR RELIGIŠKUMO FORMOS

1. Kultūros reiškiny

Krikščionybės tradiciją turinčiose šalyse dėl palyginti paplitusio religinio abejingumo kultūra nulemia daugiau praktinį negu teorinį netikėjimo pobūdį. Jis tapo *kultūros reiškiniu* ta prasme, kad netikinčiuoju dažniau tampama ne po ilgo vidinio kankinimosi apsisprendžiant, bet tiesiog dėl to, „kad visi tai daro“ – „*cosi fan tutti*“. Tai – evangelizacijos stygiaus, didėjančio religinės tradicijos bei krikščioniškosios kultūros neišmanymo ir ugdomųjų dvasinių potyrių, gebančių kelti nuostabą bei skatinti laikytis tos kultūros, padariny. Štai kaip tai nusako Šventasis Tėvas: „Krikščionybės pažinimas dažnai laikomas savaime suprantamu dalyku, tuo tarpu iš tikrųjų Biblija retai skaitoma ir studijuojama, katechezė ne visada gili, sakramentai menkai praktikuojami. Todėl vietoj autentiško tikėjimo plinta miglotas religinis jausmas, lengvai virstantis agnosticizmu ir ateizmu“ (4).

2. Senos ir naujos netikėjimo priežastys

Būtų neteisinga netikėjimo ir naujų religiško formų plitimą aiškinti viena priežastimi, juolab dėl to, kad šis kultūros reiškiny susijęs labiau su grupine elgsena negu su individualiu apsisprendimu. Kai kas tvirtina, jog dėl netikėjimo problemos kaltas daugiau aplaidumas negu piktavališkumas. Kiti tvirtai įsitikinę, jog toks reiškiny palaikomas tam tikrų sąjūdžių bei organizacijų ir kurstomas gerai organizuotomis specialiomis nuomonės formavimo kampanijomis.

Kad ir kaip būtų, būtina, kaip to reikalauja Vatikano II Susirinkimas, ieškoti priežasčių, skatinančių žmones

tolti nuo tikėjimo: Bažnyčia „stengiasi išvelgti ateistų dvasioje slypinčias Dievo neigimo priežastis. Suvokdama ateizmo keliamų klausimų opumą ir vadovaudamasi meile visiems žmonėms, ji mano, kad tas priežastis reikia rimtai ir nuodugnai išnagrinėti“ (*Gaudium et spes*, 21). Kodėl kai kurie žmonės netiki į Dievą? Kodėl jie atitolsta nuo Bažnyčios? Ką galėtume pasakyti apie jų argumentavimą? Kaip galėtume į tai atsiliiepti?

Kai kurias šiuolaikinio ateizmo priežastis Susirinkimo tėvai aiškėn iškėlė pastoracinėje konstitucijoje *Gaudium et spes* (19–21). Jų analizę, kuri visada išlieka aktuali, trečiojo tūkstantmečio pabaigoje papildė nauji netikėjimo ir religinio abejingumo veiksniai.

2. 1. Visa aprėpiančios šiuolaikinio mokslo pretenzijos

Tarp ateizmo priežasčių Susirinkimas mini scientizmą. Tokią pasaulio viziją, neturinčią jokios sąsajos su Dievo, kurio buvimas atmetamas mokslo principų vardu, labai išpopuliarino visuomenės komunikavimo priemonės. Kai kurios naujos kosmologinės bei evoliucinės teorijos, plačiai paplitusios viešuojuose per publikacijas bei televizijos programas, taip pat neurologinių mokslų plėtra prisideda prie transcendentinės asmeninės būtybės buvimo, laikomo „nenaudinga hipoteze“, atmetimo, nes teigiama, jog „egzistuoja tik tai, kas dar nepažinta, o ne tai, kas pažinimui neprieinama“.

Nepaisant to, santykiai tarp mokslo ir tikėjimo šiandien labai pakitę. Tam tikras nepasitikėjimas mokslu, jo turėto prestižo sumenkimas ir jo vaidmens peržiūrėjimas prisideda prie didesnio atvirumo religiniam matmeniui ir šiek tiek iracionalaus bei ezoterinio religiškumo sugrįžimo. Naujos mokymo programos, kurių objektas yra mokslo ir religijos santykis, irgi padeda taisyti padėtį.

2. 2. Žmogaus kaip Visatos centro aukštinimas

Net jei Susirinkimo tėvai to aiškiai nepasakė ir neįvardijo, omenyje jie turėjo ateistinius marksistinius-lenininius režimus ir jų bandymus pastatyti visuomenę be Dievo. Šiandien šie režimai Europoje yra žlugę, tačiau juos grindęs antropologinis modelis neišnyko. Nėgana to, matome, jog jis, padedamas iš „apšvietos“ paveldėtos filosofijos, stiprėja. Kalbėdamas apie tai, kas vyksta Europoje ir ką galima apibendrinant pasakyti apie visą Vakarų pasaulį, popiežius konstatuoja, jog viršenybę bandoma suteikti „antropologijai be Dievo ir Kristaus. Tokia mąstysena skatina laikyti žmogų absoliučiu tikrovės centru, klaidingai leidžiant jam užimti Dievo vietą ir užmirštant, kad ne žmogus kuria Dievą, bet Dievas – žmogų. Užmiršus Dievą, buvo atsakyta ir žmogaus, todėl nenuostabu, kad tokiais sąlygomis atsivėrė platus laukas nevaržomai nihilizmo plėtrai filosofijoje, reliatyvizmo – pažinimo ir moralės srityje, pragmatizmo ir net ciniško hedonizmo – kasdieniame gyvenime“ (*Ecclesia in Europa*, 9).

Būdingiausias Vakaruose vyraujančios sekuliarizuotos kultūros bruožas neabejotinai yra plintantis subjektyvizmas, savotiškas absoliučiai subjektyvus individo „tikėjimo išpažinimas“, besidangstantis humanizmu, tačiau iš tikrųjų besiremiantis vien „aš“, egoistinis ir narcizistinis, kai vienintelis visko centras yra individas.

Toks individo kaip vienintelio atramos taško aukštinimas ir su tuo susijusi autoriteto krizė lemia, kad Bažnyčia nebėra laikoma mokymo bei moralės autoritetu. Pirmiausia atmetama jos pretenzija orientuoti žmonių gyvenimą per moralės mokymą, nes tai suvokiama kaip asmeninės laisvės neigimas. Čia kalbama ne tik apie Bažnyčios, bet ir bendrai apie likusių institucijų autoriteto nuosmukį: šis globalus reiškinys nepalieka nuosalyje nė teismo, parlamento, ginkluotųjų pajėgų, visų hierarchinę struktūrą turinčių organizacijų.

„Aš“ aukštinimas skatina visur plintantį reliatyvizmą: pavyzdžiui, balsavimo politinė praktika demokratijose neretai leidžia kilti idėjai, jog kiekviena individuali nuomonė lygiavertė kitai, tarsi nebūtų nei objektyvios tiesos, nei geresnių ar menkesnių viena už kitas vertybių, juolab vertybių ir tiesų, galiojančių visiems žmonėms dėl savo prigimties, kad ir kokiai kultūrai jie priklausytų.

2. 3. Blogio problema

Netikėjimas ir asmeninio bei gero Dievo atmetimas visad būdavo teisinami blogio kančia ir nekaltųjų kančia. Toks maištas kyla iš žmogaus laisvės, reiškiančios gebėjimą daryti gera ir bloga, prasmės nepripažinimo. Blogio slėpinys visada piktina protą, ir tik nukryžiuoto ir prisikėlusio Kristaus šviesoje galima įžiūrėti jo reikšmę. „Iš tiesų žmogaus slėpinys tikrai nepaaiškėja niekur kitur, tik įsikūnijusio Žodžio slėpinyje“ (*Gaudium et spes*, 22).

Blogio problema visada motyvavo ateizmą ir asmens netikėjimą, tačiau šiandien prisidėjo naujas aspektas. Ši visur esanti ir įvairiais pavidalais – karais, nelaimingais atsitikimais, gamtos katastrofomis, konfliktais tarp asmenų ir valstybių, ekonominėmis ir socialinėmis neteisybėmis – besireiškianti tikrovė nepaliaujamai aidai visuomenės komunikavimo priemonėse. Netikėjimas su šia skvarbia bei nerimą keliančia blogio tikrove daugiau ar mažiau susijęs, tad Dievo atmetimas arba neigimas maitinamas šio kasdien visame pasaulyje be paliovos skleidžiamo nežmoniško spektaklio.

2. 4. Krikščionių ir Bažnyčios buvimo pasaulyje istorinis ribotumas

Didžiama netikinčiųjų ir abejingųjų tokie yra ne dėl ideologinių ar politinių motyvų. Tai dažnai ekskriščionys, teigiantys, jog buvę apgauti ar nuvilti, demonstruojantys „praradimą“, „nepasitenkinimą“ tikėjimu ir jo praktikomis, kurias laiko bereikšmėmis, nuobodžiomis ir gyvenimui nesvarbiomis. To priežastis

dažniausiai susijusi su koku nors bažnytinėje aplinkoje – dažnai paauglystėje – išgyventu neigiamu įvykiu, sąlygojančiu tolesnį gyvenimą: to momento protestas ilgainiui virsta bendruoju atmetimu ir galiausiai abejingumu. Tokia laikysena nereiškia galutinio užsivėrimo, nes neretai išlieka tam tikras troškimas grįžti į Bažnyčią ir atkurti gerus santykius su Dievu. Šia prasme „iš naujo pradedančiųjų“ – krikščionių, kurie po tam tikro nutolimo nuo tikėjimo bei religinės praktikos laikotarpio grįžta į Bažnyčią, – reiškinys vertas didelio dėmesio.

Tarp Bažnyčios vidinių priežasčių, galinčių kai kuriuos asmenis paskatinti nuo jos atitolti, minėtina kai kurių kunigų bei vienuolių dvasinio gyvenimo stoka. Daugelį iš pusiausvyros išmuša kai kurių iš jų amorali gyvensena. Iš papiktinimo priežasčių dėl objektyvaus sunkumo pirmučiausiai įvardytini seksualinis nepilnamečių išnaudojimas, dvasinio gyvenimo paviršutiniškumas ir perdėtas materialinių gėrybių ieškojimas, ypač srityse, kur didžiama gyventojų gyvena kraštutinio skurdo sąlygomis. Kadangi daugelis krikščionių tikėjimą tapatina su moraliniais principais, tai papiktinamas kunigų elgesys turi pragaištingų padarinių ir jų tikėjimo gyvenimą įstumia į gilią krizę.

Tokie poelgiai, sąmoningai išpūsti, žiniasklaidos naudojami visų kurios nors šalies dvasininkų reputacijai apjuodinti ir patvirtinti įtarinėjimus, paaštrintus vyraujančios mąstysenos.

2. 5. Nauji veiksniai

Pertrūkis tikėjimo perdavimo procese

Vienas iš sekuliarizacijos padarinių yra tai, jog vis sunkiau perduoti tikėjimą per katechezę, mokyklą, šeimą ir homiliją (5). Šie tradiciniai tikėjimo perdavimo kanalai sunkiai beatlieka savo pamatinį vaidmenį.

Šeima. Egzistuoja rimta tikėjimo perdavimo problema tradicinėse krikščionių šeimose, pirmiausia dideliuose miestuose. Priežasčių daug: darbo ritmas, abiejų tėvų įsitraukimas į profesinę veiklą, verčiančią daug laiko praleisti ne namuose, socialinio audinio sekuliarizacija, televizijos įtaka. Pakitusios gyvenimo sąlygos, įskaitant butų dydį, atskyrė šeimos branduolį nuo senelių, kurių tradicinis vaidmuo perduodant kultūrą bei tikėjimą sumenko. Negana to, daugelyje šalių vaikai dėl pareigos lankyti mokyklą bei įvairiopus nepamokinės veiklos, kaip antai, sporto, muzikos ir dalyvavimo įvairiose organizacijose, šeimoje bepraleidžia mažai laiko. Namuose panyrama į kompiuterį, vaizdo žaidimus, televiziją, dialogui su tėvais belieka mažai laiko. Katalikybės tradiciją turinčiose šalyse ši procesą spartina bei stiprina vis nestabilusis šeimyninis gyvenimas, civilinių santuokų bei nesantuokinių porų gausėjimas. Tėvai dėl to netampa netikinčiais. Jie dažnai prašo pakrikštyti savo vaikus, pageidauja, kad jie priimtų pirmąją Komunią, tačiau, išskyrus šiuos „šventojo perėjimo“ momen-

tus, tikėjimas, regis, nedaro kokios nors įtakos šeimos gyvenimui. Tada kyla neramus klausimas: jei tėvai nebeturi gyvo tikėjimo, tai ką jie perduos savo vaikams Evangelijos vertybėms abejinga tapusioje aplinkoje, tarsi kurčioje jos išganomosios žinios skelbimui?

Katalikiška mokykla. Įvairiose šalyse nemažai katalikiškų mokyklų dėl išteklių ir personalo stygiaus uždarnos, tuo tarpu kai kuriose kitose ir net katalikiškuose universitetuose tikėjimo perdavimo procesas silpsta ar apskritai nutrūksta dėl krikščioniškos motyvacijos ir rimto pasirengimo stokojančių mokytojų gausėjimo. Perdėm dažnai mokymas šiose mokyklose mažą ką beturi bendra su krikščioniškuoju tikėjimu bei morale. Be to, kartais katalikiškas mokyklas destabilizuoja veikia imigracijos reiškinys, kai didelis mokinių nekrikščionių kontingentas duoda dingstį mokymą supasaulietinti, užuot, laikantis Bažnyčios misijų veiklos tradicijos, pasinaudojus proga tikėjimą pasiūlyti.

Elgsenos globalizacija

„Ne iš savęs, bet dėl per didelio pasinėrimo į žemiškuosius dalykus pati šiandienė civilizacija dažnai gali apsunkinti artinimąsi į Dievą“ (*Gaudium et spes*, 19). Vakarų materializmas kreipia į gyvenseną, paženklinant sėkmės bet kokia kaina siekimo, didžiausios finansinės naudos, negailestingos konkurencijos bei individualaus malonumo, nepalikdamas nei laiko, nei jėgų kokio nors gilesnio dalyko negu tiesioginis visų troškimų patenkinimas paieškai ir taip skatindamas praktinį ateizmą. Be to, daugelyje šalių į netikėjimą stumia ne teoriniai sumetimai, bet konkrečios elgsenos, kylančios iš socialinių ryšių, būdingų vyraujančiai kultūrai, kur egzistencijos prasmės paieška ir transcendentinė patirtis yra tarsi palaidotos persisotinusioje visuomenėje. Tokia religinės atonijos situacija tikėjimui daug pavojingesnė negu ateistinių marksizmo-leninizmo šalių ideologinis materializmas. Ji duoda pradžią gilioms kultūrinėms permainoms, dažnai sąlygojančioms tikėjimo praradimą, jei viso to nelydi tinkama pastoracija.

Abejingumą, praktinį materializmą, religinį ir moralinį reliatyvizmą skleidžia vadinamosios pertekliaus visuomenės globalizacija. Idealai ir gyvenimo modeliai, peršami visuomenės komunikavimo priemonių, reklamos, visuomenės, politikos bei kultūros veikėjų, dažnai būna iš pagrindų priešingi Evangelijai. Globalizacijos kultūra laiko vyrą ir moterį objektu, vertintinu vien pagal materialinius, ekonominius ir hedonistinius kriterijus.

Visa to viešpatavimas paskatina daugelį, tarsi ieškant atsvaros, domėtis tuo, kas iracionalu. Dvasingumo bei autentiškesnės dvasinės patirties poreikis, taip pat bendravimo ir psichologinio pobūdžio sunkumai, dažnai sukeliama mūsų visuomenių karštligiškų bei viską nustelbiančių gyvenimo ritmų, daugelį save vadinančiųjų tikinčiaisiais stumia ieškoti kitokių potyrių ir grėžtis į „alternatyvias religijas“, siūlančias stiprią „afektų“ ir

„emocijų“ dozė be jokios moralinės bei socialinės atsakomybės. Būtent iš to kyla tokia „pasidaryk-pats-religijū“, dvasingumų supermarketo, kur kiekvienas kasdien gali išsirinkti tai, kas jam patinka, paklausa.

Visuomenės komunikavimo priemonės (6)

Žiniasklaida, iš prigimties ambivalentiška, gali tarnauti ir gėriui, ir blogiui. Deja, dažnai ji didina netikėjimą ir skleidžia abejingumą, reliatyvizuodama religiją ir pateikdama komentarų, ignoruojančių ar net iškraipiančių jos prigimtį. Net ir tada, kai gyventojų daugumą sudaro krikščionys, daug medijų, kaip antai, laikraščiai, žurnalai, televizijos laidos, dokumentiniai reportažai ir filmai, skleidžia dažnai klaidingus, iškreiptus ar šališkus požiūrius į Bažnyčią. O krikščionys tam tik labai retai priešpriešina tinkamus bei įtikinamus atsakymus. Todėl apie Bažnyčią susidaromas neigiamas išpūdis, menkinantis jos įtikimumą, būtiną tikėjimo žiniai perduoti. Visa tai dar papildo internetas, kur cirkuliuoja ir religines pretenduojančios žinios bei tiesos. Be to, internete greta „*Internet Infidels*“ pobūdžio grupių veikia atvirai krikščionybei priešiškos satanistinės svetainės, vykdančios agresyvias kampanijas prieš religiją. Nutylėti negalima ir žalos, kurią daro pornografijos internete gausa: tai žemina vyro ir moters kilnumą ir gali tik atitolinti nuo gyvo tikėjimo. Iš to, kas pasakyta, išplaukia pastoracijos žiniasklaidos atžvilgiu svarba.

„*Naujasis amžius*“, nauji religiniai sąjūdžiai ir elitai (7)
„Sektų dauginimasis drauge yra reakcija į sekuliarizmo kultūrą ir tradicines religines šaknis atimančių socialinių bei kultūrinių sukrėtimų padarinys“ (Dėl kultūros pastoracijos, 24). Nors „Naujojo amžiaus“ sąjūdis kaip toks nėra netikėjimo priežastis, kaip nauja religiškumo forma jis prisideda prie religinės painiavos didėjimo.

Kita vertus, tikėjimo gyvenimą silpnina tam tikrų elitų, naujųjų religinių sąjūdžių ir sekminininkų pakraipos sektų priešškumas bei nenurimstanti kritika. Tai galbūt vienas iš svarbiausių iššūkių Katalikų Bažnyčiai, ypač Lotynų Amerikoje. Rimčiausios šių sektų prieštaros bei kritika Bažnyčios atžvilgiu yra: jos negebėjimas pažvelgti tikrovei į veidą, neatitikimas tarp idealaus Bažnyčios apie save pateikiamo vaizdo ir to, kuo ji yra iš tikrųjų, menkas jos siūlomo tikėjimo, neįstengiančio perkeisti kasdienio gyvenimo, poveikis. Tokios Amerikoje ir Afrikoje besiplėtojančios sektantiškos bendruomenės labai žavi jaunuolius bei išvilioja juos iš tradicinių Bažnyčių, bet nepajėgia ilgam patenkinti jų religinių poreikių. Daugeliui jos yra išėjimo iš tradicinių religijų, į kurias begrižta tik vienetai, būdas.

3. Tikinčiųjų sekuliarizacija

Sekuliarizacija yra teisėtas žemiškosios tikrovės savarankiškumas, tuo tarpu sekuliarizmas – pasaulio samprata, teigianti, „pasauliui paaiškinti užtenka jo paties ir visai nebūtina remtis Dievu; tada Dievas pasidaro

neraikalingas ir tampa trikdžiu“ (8). Daugelis laikinčių save katalikais ar kokios nors kitos religijos nariais pasiduoda gyvensenai, kurioje Dievui ir religijai neteikiama jokios reikšmės. Tikėjimas atrodo be turinio ir nesireiškia asmens išsipareigojimu: išpažįstamo tikėjimo neatitinka liudijimas gyvenimu. Žmonės nedrįsta aiškiai pareikšti priklausą tam tikrai religijai, o hierarchija sistemingai kritikuojama. Kur menkai liudijama krikščioniškuoju gyvenimu, ten religinė praktika blėsta. Čia kalbama ne, kaip anksčiau, apie sakramentinės praktikos atsisakymą ar gyvo tikėjimo stygių, bet apie tai, kas paliečia pačias giliausias šaknis.

Kristaus mokiniai gyvena pasaulyje ir yra įtaigojami – ir neretai jiems to nesuvokiant formuojami – supančios kultūros, kuri plėtojasi visiškai neatsižvelgdama į Dievą. Tokie aplinkoje, taip neimloje Dievo idėjai, daugelis tikinčiųjų, ypač daugiau sekuliarizuotose šalyse, užsikrečia hedonistine, vartotojiška ir reliatyvistine mąstysena.

Mūsų visuomenių stebėtojus stebina tvirto pagrindo stoka kalbose tų, kurie formuoja viešąją nuomonę, bet atsako moralės požiūriu įvertinti žiniasklaidos ir dėmesio akiratį iškeltus svarbius visuomenės aspektus ir, prisdengdami įsitikinimus ardančia ir sąžinės užmigdančia „tolerancija“, palieka apie tai kiekvienam spręsti pačiam.

Be to, tikėjimo gyvenimą silpnina moralinis laksizmas ir panseksualizmas. Daugelyje tradiciškai katalikiškų šalių, pirmiausia Europoje, net tarp tų, kurie vėliau sudaro santuoką bažnyčioje, beveik normaliu reiškiniu tapo gyvenimas kartu nesusituokus. Lytiškumo įgyvendinimo būdas virto grynai asmeniniu klausimu, o skyrybos daugeliui tikinčiųjų nebekelia jokių sąžinės problemų. Šiandienei mąstysenai taip pat priimtini Susirinkimo kaip gėdingi nusikaltimai pasmerkti (plg. *Gaudium et spes*, 27) abortai bei eutanazija. Tikėjimui silpstant, nukenčia ir pamatinės krikščioniškojo tikėjimo dogmos: Kristaus įsikūnijimas, jo kaip Išganytojo vienatimumas, sielos išlikimas po mirties, kūno prisikėlimas ir amžinasis gyvenimas. Tarp save katalikais laikinčiųjų ir bažnyčią lankančiųjų gana paplitusi reinkarnacijos teorija: jie teigia, jog reinkarnaciją tikėti lengviau negu sielos nemirtingumą po mirties ir kūno prisikėlimą, nes ji naują gyvenimą siūlo pačiame materialiniame pasaulyje.

Krikščioniškojo gyvenimo lygis kai kuriose šalyse gana vidutiniškas, dėl to aiškiai sunku pagrįsti tikėjimą. Tokį sunkumą lemia ne tik sekuliarizuotos kultūros įtaka, bet ir tam tikra baimė elgtis taip, kaip reikalauja tikėjimas, – tai prasto krikščioniškojo ugdymo, neišmokančio krikščionio pasitikėti Evangelijos jėga ir nepabrėžiančio asmeninio susitikimo su Kristumi per malda bei sakramentus svarbos, padarinys.

Dėl visa to net tarp tų, kurie tebeleiko save krikščionimis, plinta tam tikras praktinis ateizmas.

4. Naujasis religiškumas (9)

Tyrinėjant netikėjimo reiškinių, greta sekuliarizuotose šalyse plintančio religinio abejingumo aiškiai išnyra naujas aspektas, dažnai įvardijamas kaip šventybės pajautos sugrįžimas tiems, kuriems iš tikro sunku atsiverti begalybei, peržengti tai, kas netarpiška, bei leisti tikėjimo kelionėn.

Iš tiesų tai daugiau romantinė religijos forma, savotiška dvasios ir „aš“ religija, besišaknijanti vis daugiau narciziškai užsiveriančio ir visus istorinius bei objektyvius elementus atmetančio subjekto krizėje. Todėl tai iš pagrindų subjektyvi religija, dvasiai surandant prieglobstį bei save kontemplanuojant estetiniuose ieškojimuose, individui nesant niekam atsakingam už savo elgesį.

4.1. *Beveidis Dievas*

Naujojo religiškumo dievas dažnai neturi nei veido, nei asmens bruožų. Klausinėjami apie Dievą, daugelis save laikančių tikinčiaisiais ir netikinčiaisiais atsako tikį egzistuojant jėgą ar aukštesnę būtybę, kuri transcendentinė, tačiau neturinti asmens, juolab tėvo, bruožų. Dievo nuasmeninimą lydi žavėjimasis į Vakarus persodintomis rytietiškomis religijomis. Moksliniuose sluoksniuose praeities ateistinis materializmas vietą užleido naujoms panteizmo formoms, visatą suvokiančioms kaip dievišką: *Deus sive natura sive res*.

Tai didelis iššūkis krikščioniškajam tikėjimui, besiremiančiam Dievo trijuose Asmenyse apreiškimu – Dievo paveikslu, kuriuo grindžiamas visų pašaukimas gyventi bendrystėje. Tikėjimas į Dievą trijuose Asmenyse yra viso krikščioniškojo tikėjimo ir taip pat tikrai humaniškos visuomenės sąrangos pagrindas. Asmens sąvoka geriau įsisąmonintina visose srityse – maldos, dialogo tarp asmenų, tarpasmeninių kasdienių santykių, amžinojo gyvenimo po mirties.

4.2. „Aš“ religija

Naujajam religiškumui būdinga į centrą statyti „aš“. Jei praeities ateistinis humanizmas buvo žmonijos religija, tai postmodernistinis religiškumas yra „aš“ religija, grįsta asmenine sėkme ir savo tikslų pasiekimu. Sociologai kalba apie „biografinę pasidaryk-pats religiją“, kurios matas yra „aš“ ir jo poreikiai: tada kiekvienas asmuo, naudodamasis skirtinga religine medžiaga, tarsi „sakralinį koliažą“ įvairiais savo gyvenimo tarpsniais susikuria vis naują Dievo paveikslą.

Tokią religiją nuo krikščioniškojo tikėjimo skiria bedugnė, mat pastarasis yra „tu“ ir „mes“ religija, santykio, kylančio iš Trejybės, kur dieviškieji Asmenys yra substanciniai santykiai, religija. Išganymo istorija yra Dievo meilės kupino dialogo su žmonėmis procesas, paženklintas viena po kitos einančių Dievo ir žmogaus

sandorų, parodančių, jog santykio patirtis yra asmeninio bei asmeninancio pobūdžio. Nekintamas krikščioniškojo dvasingumo elementas yra kvietimas leisti vidun ir gyvenimo šerdimi padaryti Kristaus kryžiaus ir prisikėlimo slėpinius, iškiliausią santykio, kai nepabūgstama atiduoti savęs dėl kito, ženklą.

4.3. *Quid est veritas?*

Dar vienas būdingas šio naujojo religiškumo bruožas yra nesidomėjimas tiesa. Jono Pauliaus II mokymas jo enciklikose *Veritatis splendor* ir *Fides et ratio*, teigiamai įvertintose net netikinčių intelektualų, Bažnyčioje, pradedant katalikiškaisiais universitetais, didesnio atgarsio, atrodo, nesusilaukė. Mūsų kultūroje, ženklinoje „pensiero debole“ („silpno mąstymo“), tvirti įsitikinimai dažnai kelia panieką: užuot tikėjus absoliučiu tikėjimu, manoma, jog tikėti reikia pasiliekant erdvės netikrumui, savotišką „avarinį išėjimą“. Tada krikščionybės tiesos ir Dievo egzistavimo klausimai paliekami nuošalyje, laikomi nereikšmingais ir beprasniais. Vis dar aktualus Piloto klausimas, atsakant į Jėzaus žodžius: kas yra tiesa? Dėl tam tikrų istorijos epizodų, kai tiesa buvo manipuluojama siekiant sąžinei jėga primesti pasirinkimus, neturinčius nieko bendra su pagarba asmeniui bei tiesos paieška, tiesa daugeliui turi neigiamą reikšmės atspalvį, asocijuojasi su „dogmatizmo“, „netolerancijos“, „primetimo“, „inkvizicijos“ sąvokomis.

Iš tikrųjų tiesa krikščionybėje nėra vien teorinė mintis, galiojantis etinis sprendimas ar mokslinis įrodymas. Tai – Asmuo, kurio vardas yra Jėzus Kristus, Dievo Sūnus ir Švenčiausiosios Mergelės Marijos sūnus. Kristus prisistatė kaip tiesa (*Jn 14, 6*). Tertulijonas yra pažymėjęs, jog Kristus sakė: „Aš esu tiesa“, o ne: „Aš esu tradicija“. Kalbant apie Evangelijos tiesą, šiandien prieš akis būtina turėti tai, jog tiesa rodosi bejėgiško neturto, to, kuris iš meilės pasirinko mirtį ant kryžiaus, pavidalu. Šia prasme tiesa ir meilė viena nuo kitos neatskiriamos. „Mūsų laikais tiesa dažnai painiojama su daugumos nuomone. Be to, plačiai paplitęs įsitikinimas, jog meilė ir tiesa viena kitai prieštarauja. Tačiau iš tikrųjų *meilei ir tiesai vienai kitos reikia*. Tą liudija šventoji Teresė Benedikta. Šios „meilės kankinės“, atidavusios gyvybę už draugus, niekas nepralenkia meile. Kartu ji visa savo esybe troško tiesos <...>. Šventoji Kryžiaus Teresė Benedikta mums visiems sako: *'Nelaikykite tiesa nieko, kam stinga meilės. Ir nelaikykite nieko meile, kam stinga tiesos! Viena be kitos virsta destruktiviu melu'* (10). Taigi „tik meilė verta tikėjimo“, meilė tampa didžiu krikščionybės įtikimumo ženklu, nes yra neatskiriama nuo tiesos.

4.4. *Anapus istorijos*

Naujasis religiškumas artimai susijęs su šiuolaikine sekuliarizuota, antropocentrine kultūra ir siūlo subjektyvų dvasingumą, nesiremiantį istorijoje įvykusių apreiškimu. Jam svarbu atrasti „geros savijautos“ būdus ir

priemonės. Anksčiau būdavo kritikuojamos religijai atstovaujančios institucijos, ir ši kritika pirmiausia remdavosi tos religijos narių nenuoseklumu ir gyvo liudijimo stygiu. Šiandien neigiama, jog kas nors *objektyviai* tarpininkauja tarp to, kas dieviška, ir subjekto. To, kas dvasiška, grįžimą lydi to, kas transcendentiška, neigimas, iš kurio plaukia religinių institucijų nereikalingumas, ir apreiškimo istorinio matmens bei dievystės asmeniškumo atmetimas. Kartu tokį atmetimą skatina dideliu tiražu leidžiamos publikacijos bei masinei auditorijai skirtos laidos, kuriose stengiamasi pasėti abejonę Biblijos apreiškimo, jos veikėjų bei joje vaizduojamų įvykių istoriniu objektyvumu.

Tuo tarpu Bažnyčia šaknijasi istorijoje. Tikėjimo išpažinime, siekiant išreikšti tikėjimo sąsają su konkrečiu istorijos momentu, minimas Poncijus Pilotas. Taigi konkretaus istorinio matmens laikymasis mūsų tikėjimui yra pamatinės svarbos ir atsiliepia į daugybės krikščionių jaučiamą krikščionybės tiesos bei Biblijos apreiškimo ir istorinių duomenų darnaus atitikimo poreikį. Bažnyčia yra Kristaus sakramentas, Dievo Žodžio įsikūnijimo prieš du tūkstančius metų taša žmonijos istorijoje. Bossuet, pramintas „Meaux ereliu“, išreiškė tai neprilygstamais žodžiais: „Bažnyčia yra Jėzus Kristus, bet Jėzus Kristus, kuris skleidžiamas ir perteikiamas“.

4. 5. Nauji kontrastai

Baigdami šią glaustą apžvalgą, pažymėsime, jog kaip atsakas į šį bevardį ir beveidį religišumą šiuolaikinės kultūros religinėje panoramoje pasirodė naujų kontrastuojančių formų:

– *Bažnyčioje gimsta nauji religiniai sąjūdžiai*, išsiskiriantys aiškiai apibrėžta struktūra ir stipriu priklausomumu bei solidarumo jausmu. Tokių į naują dvasingumo paiešką atsiliepančių sąjūdžių buvimas ir gyvybiškumas liudija stiprų nenarcizinį religišumą, kuris, maža to, šaknijasi dar ir asmeniniame bei bažnytiniame susitikime su Kristumi, tikėjimo sakramentuose, maldoje, kaip mistagogija išgyvenamoje bei švenčiamoje liturgijoje, dalyvavime gyvojo Dievo, žmogaus gyvybės šaltinio, slėpinyje.

– Į pirmą planą šiandien tiek krikščionybėje, tiek islame, tiek induizme veržiasi *fundamentalizmas*: šiame netikrumo amžiuje jis išreiškia saugumo poreikį pastangomis laikyti religiją praeityje suakmenėjusia. Neginčytinas jo patrauklumas gilių permainų apimtame pasaulyje atspindi dvasingumo ir kultūrinės tapatybės poreikius. Fundamentalizmas yra atvirkščioji naujojo religiško puse.

– *Bandymai išrutulioti naują civilinę religiją*, vis ryškesni įvairiose Europos šalyse ir Šiaurės Amerikoje, kyla iš poreikio atrasti bendrus simbolius bei demokratinį sutarimą paremtą etiką. Su tėvyne susijusių vertybių pa-

budimas, etinio sutarimo paieška steigiant *ad hoc* komitetus, didžiulių sporto įvykių, kaip antai Olimpinių žaidynės ir Pasaulio futbolo čempionatai, simbolizmas, regis, rodo poreikį iš naujo atrasti transcendentines vertybes ir žmonių gyvenimą grįsti dalijimusi pliuralistinėje kultūroje visų pripažįstamais regimais ženklais.

Turėdama prieš akis šiuos reiškinius su jų teigiamais bei neigiamais aspektais, Bažnyčia nori pastoraciškai atsiliesti į iššūkius, naujojo religiško keliamus Kristaus Gerosios Naujienos skelbimui.

(*Tęsinys kitame numeryje*)

Nuorodos

- (1) POPIEŽIŠKOJI KULTŪROS TARYBA. Dėl kultūros pastoracijos (1999).
- (2) Plg. P. POUPARD. *La foi et l'athéisme dans le monde*. Coll. „Cultures et dialogue“ n° 3, Desclée 1988; *La fede e l'ateismo ne mondo*. Coll. „Culture e Dialogo“ n° 5, Piemme, Casale Monferrato (AL) 1989; *What will give us happiness? Veritas*, Dublin 1992; *Felicità e fede cristiana*. Coll. „Culture e Dialogo“ n° 6, Piemme 1992; *Felicidad y Fe cristiana*. Herder, Barcelone 1992; *Felicidade e Fé Crista*. Instituto de Desenvolvimento Cultural, Porto Alegre 1994.
- (3) Svarbu sąvokos „naujieji religiniai sąjūdžiai“, žyminčios „alternatyviomis“ vadinamas religijas, nepainioti su sąvoka „naujieji bažnytiniai sąjūdžiai“, žyminčia „naujasias bendruomenes“ Katalikų Bažnyčioje. Be to, pravartu skirti „religinis“ ir „dvasinis“: ne kiekvieną „dvasinį“, tai yra su dvasine patirtimi susijusį, sąjūdį galima pripažinti religiniu.
- (4) 2003 m. liepos 27 d. Viešpaties angelo malda: *L'Observatore Romano* (2003 07 28/29).
- (5) „Tikėjimo perdavimas kultūrų šerdyje“ buvo Popiežiškosios kultūros tarybos 2002 m. visuotinio susirinkimo tema. Plg. *Cultures and Faith*, X, 2. Vatican City 2002.
- (6) Plg. Dėl kultūros pastoracijos, 26.
- (7) Apie „Naują amžių“ žr. laikiną dokumentą: POPIEŽIŠKOJI KULTŪROS TARYBA, POPIEŽIŠKOJI DIALOGO TARP RELIGIJŲ TARYBA. „Jėzus Kristus – gyvojo vandens nešėjas“ (2003).
- (8) POPIEŽIUS PAULIUS VI. Apaštališkasis paraginimas *Evangelii nuntiandi*, 55.
- (9) Šis skyrius remiasi dokumentu „Jėzus Kristus – gyvojo vandens nešėjas“.
- (10) JONAS PAULIUS II. Homilija šventąja skelbiant Edith Stein: *AAS* 91 (1999), 249.

Judo evangelija, gnosticizmas ir Bažnyčios tikėjimas

*Regensburgo vyskupo Gerhardo Ludwigo Mülerio
2006 m. Velykų pamokslas*

180 m. po Kr. Liono vyskupas Ireniejus paskelbė reikšmingiausią to meto veikalą „Prieš erezijas“. Penkiuose storuose tomuose jis vaizduoja didžiulį katalikiškosios ir apaštališkosios Bažnyčios dvasinį ginčą su nuo pat pradžių pagoniškos kilmės atpirkimo religija, vadinamuoju gnosticizmu. Ilgainiui šis minčių statinys, pasaulį ir žmogų dalijantis į dvi dalis, į savo painias spekuliacijas įtraukė ir krikščioniškų elementų.

Gnostikai rėmėsi radikaliu dvasios ir kūno dualizmu. Pasak jų, egzistuoja tyras šviesos dievas, kuriam priešinasi piktas materialaus pasaulio dievas kūrėjas. Pasaulis, kuriame gyvena žmonės, yra arena, kur grumiasi dvasinis gėris ir materialus blogis. Iš blogio žmogus atperkamas tada, kai išlaisvinamas iš to, kas kūniška ir materialu, pančių ir pakyla į šviesias nepasaulinės ir grynai dvasinės srities aukštumas.

Tokiu pagrindu ėmus grįsti krikščioniškuosius tikėjimo mokymus, išplauktų šie padariniai: Dievas negali būti dangaus ir žemės Kūrėjas, nes visa, kas materialu, ištiesai persmelkta nuopuolio nuo Dievo ir nuodėmės. Negali būti jokio Dievo išikūnijimo. Jėzus kaip žmogus tada tėra materialaus pasaulio blogojo pirmapradžio principo apraiška.

Nuo Jėzaus skirtinas Kristus, kuris yra tam tikras aukštesnis šviesos pavidalas. Kai kas net teigia, jog ant kryžiaus miręs ne Kristus, bet kažkas kitas. Prisikėlimas iš numirusių niekada negalėjęs būti kūno prisikėlimas. Tai tėra metafora ar simbolis, žymintis tai, kad po mirties žmogaus aukštesnioji – šviesioji – dalis iš blogojo kūniško pasaulio pakils į dvasinę dieviškąją sritį. Šiandien pasakytume, kad prisikėlimas tėra metafora, žyminti, jog gyvenimas tebesitęsia ir individualiam žmogui mirtyje visiškai užgesus.

Tuo tarpu krikščionybė, besiremianti apaštalų tradicija senosios ir naujosios Sandoros Šventajame Rašte, moko, kad:

- Dievas yra vienas,
- visa kūrinija yra gera,
- žmogaus kūnas ir materialusis pasaulis turi pagal Dievo panašumą sukurtą žmogaus kilnumo dalį,
- Dievo Žodis tikrai tapo kūnu,
- Jėzus tikrai kentėjo ant kryžiaus,
- Jėzus kaip žmogus tapatus Kristui kaip Dievui ir Atpirkėjui,

- kūnas prisikelia,
- naujas dangus ir nauja žemė reiškia viso žmogaus – su kūnu ir siela – atpirkimą.

Kaip ypatingą klastotę tarp gnostinių raštų šventasis vyskupas Ireniejus mini vadinamąją „Judo evangeliją“, parašytą II a. Joje tvirtinama, kad Judas vienintelis iš apaštalų teisingai pažinęs Jėzų. Jėzaus išdavystė ir jo atidavimas į budelių rankas vertinami teigiamai. Taip Judas prisidėjęs prie to, kad Jėzus per savo mirtį išsivadavo iš kūniškos prigimties kaip kalėjimo ir dabar egzistuoja kaip dangiška dvasinė būtybė. Bet ir tokiu atveju Jėzus nėra tikrasis amžinasis Dievo Sūnus. Judo evangelijoje išdavikas Judas padaromas tikruoju Mesijo liudytoju apaštalų Bažnyčios ir jos katalikų tikėjimo išpažinimo bei liturgijos nenaudai. Autorius ypač griežtai kritikuoja Eucharistijos kaip aukos pobūdį ir apaštalų bei jų įpėdinių kunigiškąją tarnystę.

Būtent ši antikatalikiška evangelija, išversta į koptų kalbą, prieš kurį laiką ir buvo atrasta Egipte. Apsukrūs romanų rašytojai ir filmų kūrėjai ją išpopuliarino. Knyga „Da Vinčio kodas“ ir filmas „Šventvagystė“ susilaukė palankaus sensacijų ištroškusios publikos atgarsio. Ne todėl, kad ši knyga pateiktų tikrų ir patikimų žinių, bet todėl, kad puikiai dera su jos pačios skeptiškumu tradicinio krikščioniškojo tikėjimo atžvilgiu.

Paralelė tarp II ir XXI a. aiškiai regima: tikėjimas, kad kosmosas kaip Dievo kūrinija yra geras, laikomas tokiu pat neįsivaizduojamu, kaip ir realus Dievo tapimas žmogumi ir realus žmogaus atpirkimas per Kristaus kančią ir mirtį ant kryžiaus bei jo kūnišką prisikėlimą iš numirusių.

Ir lygiai kaip anuomet skleidžiama abejonė istoriniu evangelijų patikimumu ir ištikimu apaštalų tikėjimo perdavimu Katalikų Bažnyčioje remiantis teisėta vyskupų, kuriems apaštalai patikėjo savo misiją, įpėdinyste. Apsukriai skatinama įtarinėti, jog Vatikanas aukojas tiesą dėl galios išlaikymo, lygiai kaip ir apaštalai bei ankstyvosios Bažnyčios vyskupai iš išskaičiavimo ar išsilavinimo stygiaus prasimanę tiesas apie Kristaus dieviškumą ir prisikėlimą iš numirusių. Tuo tarpu „tikrasis Jėzus“ buvęs slepiamas. Tiktai vadinaimoje Judo evangelijoje, kurią jau Ireniejus demaskavo kaip pseudoreliginę klastotę, Jėzus esą vaizduojamas toks, koks buvęs iš tikrųjų.

Vyskupams bei visiems tikrai tikintiems šiandien tenka užduotis demaskuoti istorijos klastotes, kaip kadaise tą darė Liono vyskupas Ireniejus. Kiekvienas aiškų protą turintis žmogus suvokia, kad tokios klastotės, kaip Judo evangelija, ir rėmimasis ja romanuose bei filmuose niekada negali prisiliesti prie krikščioniškojo tikėjimo tiesos. Kas iš tokių gnostinių fantazijų gali tikėtis atpirkimo iš nuodėmės ir mirties? Apaštalų ir evangelijų ištikimumas neišjudinamas nei istoriškai, nei spekuliatyviai.

Mūsų evangelijos remiasi apaštalu tradicija. Dievo istorinio veikimo dėka jos perteikia pirmųjų mokinių ir visų laikų Bažnyčios tikėjimo išpažinimą. Kiek daug Prisikėlusiojo liudytojų ir kiek daug krikščionių, patikėjusių jų liudijimu, buvo pasirengę sudėti visą savo viltį – iki pat savo gyvybės atidavimo – į Jėzų Kristų! 2000 metų nesuskaičiuojama daugybė žmonių kentė gyvenimo vargus bei naštas žvelgdami į nukryžiuotą pasaulio Išganytoją!

Mūsų tikėjimas Jėzaus prisikėlimą iš numirusių remiasi ne sufabrikuotomis nuomonėmis. Todėl krikščioniškojo tikėjimo negali sudrebinti nė pagrindo neturinčios spekuliacijos, atsirandančios, kai žmonės imasi aiškinti, kas gali būti ir ko ne. Argi kas imtųsi Dievui nurodinėti, koks jis turės būti, ką jis turėtų galėti ir kas pranoksta jo galią?

Mūsų tikėjimas remiasi apaštalu liudijimu. Petras savo pamoksle (plg. *Apd* 10, 34–48) kalba visų apaštalu vardu sakdamas: mes esame liudytojai visko, ką jis yra padaręs žydų šalyje ir Jeruzalėje. Dievas patėpė Jėzų iš Nazareto Šventąja Dvasia ir jos galia. Jis skelbė Evangeliją, darė gerus darbus ir gydė visus, kurie buvo velnio valdžioje; jis tai darė, nes Dievas buvo su juo. Šis Jėzus buvo pakabintas ir nužudytas ant kryžiaus. Tačiau Dievas jį trečią dieną prikėlė ir leido jam pasirodyti iš anksto paskirtiems liudytojams.

Juos jis įpareigojo tautai skelbti ir liudyti: „Jis yra Dievo paskirtasis gyvųjų ir mirusių teisėjas“. Kas į jį tiki, tam jo vardu atleidžiamos nuodėmės ir tas pretenduoja į prisikėlimą iš numirusių.

Mes teisėtai ir pagrįstai tikime į gerąjį Dievą, į žmogaus kaip turinčio kūną ir sielą, kaip individo, kaip asmens ir bendruomeninės būtybės Kūrėją, Atpirkėją ir Atbaigėją. Tikime į visagalį Dievą, dangaus ir žemės Kūrėją, ir jo Sūnų, mūsų Viešpatį Jėzų Kristų, tapusį žmogumi, tikrai už mus kentėjusį ir mirusį ant kryžiaus. Trečią dieną jis prisikėlė, atsiuntė mums gyvybę teikiančią Šventąją Dvasią. Jėzus Kristus, žmogumi tapęs Dievo Sūnus, yra kūno prisikėlimas ir amžinasis gyvenimas. Amen.

Katedros svarba Bažnyčios gyvenime

Kun. dr. Algirdo Jurevičiaus pranešimas, 2006 m. gegužės 10 d. skaitytas Kaišiadorių vyskupijos kunigams, minint Kaišiadorių katedros 70-ąsias konsekrovimo metines

Žodį *katedra* paprastai tapatiname su iškiliumi bei puošniu bažnyčios pastatu, kuriame dažniausiai švenčiama vyskupo vadovaujama liturgija. O ką gi iš tiesų bažnytinės kalbos žodyne reiškia katedra?

1. Katedra – Tribunal – Thronus

Naujajame Testamente skaitome: „Anuomet Jėzus kreipėsi į minią ir į savo mokinius: „Į Mozės krasę atsisėdo Rašto aiškintojai ir fariziejai. Todėl visa, ką jie liepia, darykite ir laikykitės, tačiau nesielkite, kaip jie elgiasi, nes jie kalba, bet nedaro. Jie riša sunkias, nepakeliamas naštas ir krauna žmonėms ant pečių, o patys nenori jų nė pirštu pajudinti. Jie viską daro, kad būtų žmonių matomi“ (*Mt* 23, 1–5). Šiame tekste graikų bei lotynų kalbomis pavartotas žodis *katedra*, kuris lietuviškame tekste išverstas žodžiu *krasė*. Beje, šis lietuvių kalboje mažai žinomas žodis reiškia autoritetingą postą, aukštą sėdėjimo vietą. Pasakymas *Mozės katedra* reiškė aukščiausią mokymo autoritetą, kuriuo naudojosi, o kartais netgi piktnaudžiaudavo Rašto aiškintojai ir fariziejai. Kitose NT vietose žodis *katedra* nėra sutinkamas, tačiau savo prasme šiam žodžiui sinonimiškai artimos kitos sąvokos, kurių prasmės lietuviškas NT vertimas negali iki galo atskleisti. Lotyniškame tekste randame žodį *tribunal*, reiškiantį teisėjo kėdę: „Tai išgiręs, Pilotas išsivedė Jėzų laukan ir atsisėdo į teisėjo krasę vietoje, pavadintoje „Akmeninis grindinys“, hebrajiškai *Gabata*“ (*Jn* 19, 13). Tai turėjo būti ypač garbinga ir autoritetinga vieta, nes tekste minima, kaip ji atrodė (akmeninis grindinys!). Kristus taip pat turėjo teismo krasę (lot. *tribunal*): „Juk mums visiems reikės stoti prieš Kristaus teismo krasę, kad kiekvienas atsiimtų, ką jis, gyvendamas kūne, yra daręs – gera ar bloga“ (*2 Kor* 5, 10); „Juk mes visi stosime prieš Kristaus teismo krasę“ (*Rom* 14, 10). Čia taip pat pavartotas žodis *tribunal*.

Kitose NT vietose garbingai sėdimai vietai pažymėti vartojamas lotyniškas žodis *sostas* (lot. *thronus*). Kristus pažadėjo apaštalams *sostas*: „Mano karalystėje jūs valgysite ir gersite už mano stalo ir sėdėsite sostuose, teisdami dvylika Izraelio giminių“ (*Lk* 22, 30). Apreiškimo knyga kalba apie Dievą, sėdintį soste (*Apr* 21, 5).

2. Katedra – teisingo mokslo perdavimo garantas

Pirmaisiais krikščionybės amžiais, atsiradus įvairioms atskalomis, krikščioniškas mokymas buvo iškraipomas. Bažnyčios persekiojimo laikais nebuvo galimybės susaukti visuotinio Bažnyčios susirinkimo, todėl ypatingas dė-

mesys mokymo srityje buvo sutelktas į apaštališkąsias Bažnyčias, t. y. į tas krikščioniškas bendruomenes, kurias įkūrė patys apaštalai. Krikščionių rašytojas Tertulijonas ragina erezijų skleidėjus žvelgti į apaštalų įkurtas Bažnyčias: „Eik, jei nori patenkinti savo smalsumą, labiau rūpindamasis išganymu, ir perskriek per apaštalų Bažnyčias, kuriose lig šiolei **savo vietoj tebestovi apaštalių sostai**, kuriose tebeskaitomi tikri jų raštai (*authenticae litterae*), atskambantys jų balsą ir atspindintys kiekvieno jų veidą. Tau artimiausia Achaja – ten tau Korintas. O jeigu netoli tau lig Italijos – štai tau Roma, iš kur ir mūsų kyla svoris (*auctoritas*). O kokia laiminga ta Bažnyčia! Visą mokslą jai apaštalai išliejo su krauju, kur Petro kankinystė, panaši į Viešpaties, kur Paulių papuošė Jono [Krikštytojo] mirties vainikas, kur apaštalas Jonas, įmestas į verdantį aliejų, nė truputį nenukentėjo, tad buvo išstremtas į salą“ (1). Anot šio liudijimo, krikščioniškojo mokymo grynumas klesti apaštalų įkurtoje Bažnyčioje, t. y. ten, kur dar stovi jų sostai. Praktiniausia vietą tarp visų Bažnyčių užima Romos Bažnyčia, kurioje mokė du iškiliausieji apaštalai – Petras ir Paulius. Šv. Ireniejus pirmasis surinko ir užrašė apaštalų seką Romoje, nurodydamas, kad vyskupų įpėdinystė (*sukcesija*) garantuoja apaštalų mokslo perdavimą. Vieta, kurioje sėdėjo ir mokė apaštalai bei teisėti vyskupai – apaštalų įpėdiniai, tapo autentiško krikščioniško mokymo perdavimo garantu Bažnyčioje.

3. Katedros įrengimas

Žodis *katedra* (gr.) siaurąja prasme reiškia *sėdimą vietą, kėdę*. Antikiniame pasaulyje šiuo žodžiu buvo vadinama teisėjo, mokytojo kėdė. Ši katedros prasmė sutinkama aukštojo mokslo įstaigose, kuriose veikia įvairių mokslų katedros, vadovaujamos katedros vedėjų. Plačiau prasme *katedros* sąvoka apima *mokymą*, teisingumo vykdymą (lot. *tribunal*) bei garbingą vietą (lot. *thronus*). Krikščionys pasirinko šį pasaulietinį terminą vyskupo apaštališkajai įpėdinystei ir galioms išreikšti. Teisminė vyskupo galia laikui bėgant buvo deleguota bažnytiniam teismui (tribunolui).

Istorijoje vyskupo katedra buvo gaminama iš medžio su atlošu nugarai ir rankoms, dažniausiai aptraukiama balta linine medžiaga, bet vėliau imta puošti liturginės dienos spalvos apdarais. Katedrai buvo suteikiama panaši prasmė kaip ir altoriui – sudabartinti Kristų kaip auką (altorius) ir kaip mokytoją (katedra).

Liturgijos istorija liudija, kad katedra – kėdė būdavo pastatoma prieš pamaldas, o po pamaldų išnešama, tačiau vėliau paaukštintoje vietoje būdavo įrengiamos stacionarios katedros su laipteliais. Vyskupo autoritetui pabrėžti virš katedros atsirado baldakimas, kuris katedrą kaip autoritetingo mokymo kėdę pavertė vyskupo sostu. Liturgijos raida viduramžiais vyskupo katedrą iš centro išstūmė į šoną, o centrinę vietą bažnyčios pastate užėmė tabernakulis bei altoriaus priestatas. 1968 m. birželio 21 d. instrukcijoje nurodoma, kad

vyskupo kėdė negali būti vadinama *sostu*, nes jai gražinamas senasis *katedros* pavadinimas. Vyskupo katedrą uždrausta puošti baldakimu, nors šis draudimas negalioja, jei iki to laiko buvo įrengti istorinė ir meninė vertę turintys baldakimai.

Vyskupo katedra negali būti prilyginama celebranto kėdei, kuri privalo būti kiekvienoje bažnyčioje. Celebranto kėdėje paprastai sėdi Eucharistijai (ar kitam liturginiams šventimui) vadovaujantis dvasininkas, savo asmeniu atstovaujantis Kristui. Ši kėdė turi būti pastatyta gerai matomoje vietoje, iš kurios gerai girdima malda ir jaučiamas dialogas. Siektina, kad kėdės vieta vadovaujanti šventimui dvasininką išryškintų ne tik kaip bendruomenės vadovą, bet ir kaip jos narį, todėl, ir tradiciškai likdama presbiterijoje, kėdė turi būti atsukta į tikinčiuosius. Celebranto kėdė bažnyčioje – tai ne vyskupo katedra, todėl joje gali sėdėti ne tik klebonas, bet ir kiekvienas dvasininkas, kuris tuo metu vadovauja liturgijos šventimui. Tuo tarpu vyskupo katedroje švenčiant liturgiją sėdėti gali tik vyskupas ordinaras ar kitas vyskupas, su ordinario leidimu teisėtai vadovaujantis liturginiam susirinkimui. Įdomi situacija susiklosto tuomet, kai vyskupo katedra dėl kokių nors priežasčių yra laisva (lot. *sede vacante*). Švenčiant liturgiją į vyskupo katedrą tada niekas nesisėda, nors šventimui vadovauja vyskupas (pvz., tos vyskupijos laikinasis administratorius ar kitos vyskupijos vyskupas). Ši liturginė tradicija tokiu būdu parodo, kad vyskupija neturi savo nuolatinio ganytojo.

Iškiliausia tarp visų vyskupų katedrų Romos katalikų Bažnyčioje yra Romos vyskupo – popiežiaus katedra. Popiežiaus mokymo autoritetui pabrėžti vartojamas posakis *mokyti iš katedros* (lot. *ex cathedra*). Šis autoritetas remiasi apaštalo Petro autoritetu ir reiškia aukščiausią mokymo galią visai Bažnyčiai. Kai popiežius kalba *ex cathedra*, skelbia visai Bažnyčiai privalomą tikėjimo bei doros dalykų tiesą, o tas skelbimas apdovanotas neklaidingumo malone.

4. Katedrinė bažnyčia

Vyskupo katedros buvimas bažnyčioje suteikia jos pastatui išskirtinumo ir prakilnumo tarp kitų vyskupijos bažnyčių. Tad visai nenuostabu, kad katedromis imta vadinti bažnyčias, kuriose stovi vyskupo sostas. Liudijimų apie vyskupo bažnyčią kaip *katedrinę bažnyčią* (lot. *cathedralis ecclesia*) randame jau VI a. istoriniuose šaltiniuose. Tuomet vyskupo katedra paprastai stovėdavo apsidų centre už altoriaus ant paaukštinto, kad susirinkusi bendruomenė galėtų aiškiai matyti ir girdėti savo ganytoją (2). Iš katedros vyskupas vadovaudavo ne tik Eucharistijai, bet ir iškilmingam brevioriaus kalbėjimui ar kitoms pamaldoms.

Pamaldos visose kitose vyskupijos bažnyčiose buvo suprantamos kaip katedrinės bažnyčios pamaldų pra-

sminė tąsa, todėl minėtos bažnyčios konsekracijos diena yra kasmet liturgiškai švenčiama visose vyskupijos bažnyčiose. Tai galima būtų palyginti su pirmaisiais amžiais praktikuotu papročiu iš vyskupijos bažnyčių siųsti konsekruotos duonos gabalėlį į kunigų vadovaujamas bažnyčias siekiant paliudyti kunigo bendruomenės ryšį su vyskupo bendruomene. Paprastai konsekruotą duoną pernešdavo diakonas arba akolitas. Popiežius Inocentas I yra paliudijęs, kad sekmadieniais šis paprotys buvo visuotinai praktikuotas (416 m.). Vėliau jis buvo palaikomas tik didžiųjų švenčių dienomis, kol laipsniškai transformavosi į kitą liturginį veiksma – konsekruotos duonos gabalėlis prieš primant Komuniją įdedamas į konsekruotą vyną. Taip pabrėžiama, kad Kristus jungia visus krikščionis.

Gyvas, intensyvus ir akivaizdus parapijų ryšys su savo motinine bažnyčia – katedra sunyko germanų misijų metu (VIII–IX a.), nes dėl kitokios gyvenviečių struktūros akivaizdžiai centralizuota sielovados struktūra negalėjo išsilaikyti. Germanų gyvenviečių struktūra nebuvo taip priklausoma nuo centrų kaip Romos imperijoje. Pamažėl augantys miestai tapo ir krikščionybės centrais, todėl vėl buvo bandoma atgavinti išblėsusį katedrinės bažnyčios ryšį su parapijomis. Taip, ypač vokiškai kalbančiuose kraštuose, atsirado pavadinimas *Dom* (nuo lotyniško *Domus*). Šiuo pavadinimu pradžioje buvo vadinama vyskupo namų koplyčia, esanti prie katedros kiemelio, vadinamo *kryžiaus kelio ėjimo vieta* (vok. *Kreuzgang*), tačiau laipsniškai žodžiu *Dom* buvo pradėta vadinti ir katedrinę bažnyčią (3).

Užsklanda

Trumpai apžvelgę *katedros* sąvokos vartojimo istoriją, negalime nepastebėti pačios **katedros** reikšmės vietinei Bažnyčiai – vyskupijai. Tikroji katedros prasmė atsiskleidžia šiais būdais:

- tikrojo apaštalų mokslo užtikrinimu perduodant tikėjimą;
- mokymo autoritetu;
- teismine galia (lot. *tribunal*).

Perfrazuodami krikščionių rašytoją Tertulijoną, galime teigti, kad kol iš vyskupų katedrų moko teisėti apaštališkosios įpėdinystės malone apdovanoti ir tikėjimo ryšiais su Petro katedra – Romos vyskupu susieti vyskupai, tol galime neabejoti jų mokymo teisingumu, autoritetingu bei garbingumu.

Nuorodos

- (1) Tertulijonas. *Kodėl eretikams nevalia dėl tiesos bylą kelti*, 36.
- (2) Plg. A. Kajackas. Bažnyčia liturgijoje. Kaunas, 1998, p. 60.
- (3) Plg. Berger Rupert. *Pastoralliturgisches Handlexikon*, Freiburg in Br. 2005, 93–94.110.240

Benediktas XVI kalbėjo apie apaštališkosios įpėdinystės reikšmę

(KAP) Gegužės 10 d. bendrosios audiencijos metu popiežius Benediktas XVI iškėlė apaštališkosios įpėdinystės reikšmę tikėjimo išsaugojimui. Kalbėdamas Šv. Petro aikštėje susirinkusiems per 40 tūkstančių žmonių popiežius sakė, kad nenutrūkstama tarnystės grandinė garantuoja Bažnyčios ištikimybę apaštalų mokymui ir Jėzui Kristui. Pasak Šventojo Tėvo, paties Kristaus įsteigta vyskupų, kunigų ir diakonų tarnyba įgavo konkrečią formą pirmajame šimtmetyje. Benediktas XVI pabrėžė, kad ant apaštalų kunigaikščių Petro ir Pauliaus įkurta Romos Bažnyčia visada ypač saugojo apaštališkąją tradiciją. Pasak popiežiaus, apaštališkoji įpėdinystė – nenutrūkstama vyskupų tarnystės grandinė jokiū būdu nėra vien paprasta eilės seka, bet drauge istorinis ir dvasinis vyskupų ryšys su apaštalų kolegija. Benediktas XVI sakė, kad Šventosios Dvasios veikimo dėka savo pirmtakų išventintuose vyskupuose pats Kristus lieka savo tautos galva ir ganytojas.

Popiežius pabrėžė santuokos unikalumą

(KAP, KAI) Gegužės 11 d. popiežius Benediktas XVI pasakė kalbą Popiežiškojo Jono Pauliaus II šeimos ir santuokos instituto įkūrimo 25-ųjų metinių proga. Tris dienas trukusio kongreso tema buvo Jono Pauliaus II palikimas santuokos ir šeimos klausimais. Benediktas XVI iškėlė santuokos kaip tvaraus vyro ir moters ryšio unikalumą. Pasak Šventojo Tėvo, santuokai negali būti prilyginta jokia kita gyvenimo bendruomenė. Benediktas XVI santuokoje įžvelgė „Dievo ir jo tautos abipusį santykį“. Jis priminė, kad paskelbti apie Popiežiškojo šeimos ir santuokos instituto įkūrimą ketinta 1981 gegužės 13-ąją, pasikėsinimo į Joną Paulių II dieną. Benediktas XVI sakė, kad vienas pagrindinių Jono Pauliaus II apmąstymų ir mokymo dalykų buvęs „Dievo planas santuokos ir šeimos atžvilgiu“. Pasak jo, Jono Pauliaus II palikimas nėra vien mokymų ar idėjų rinkinys, tai mokymas pirmiausia apie žmogaus meilės ir gyvybės prasmę. „Meilės mokymo“ idėja lydėjo jauną kunigą Karolį Wojtylą, vėliau tapęs vyskupu jis entuziastingai pasitiko sunkumus, skelbiant pranašiską ir išlaikiusią aktualumą Pauliaus VI encikliką *Humanae vitae*.

Benediktas XVI sakė, kad Jonas Paulius II savo katechezėse apie žmogaus meilę iškėlė du esminius elementus, kuriuos toliau plėtojo Popiežiškasis šeimos ir santuokos institutas. Pasak Benedikto XVI, pirmasis elementas yra tai, kad santuoka ir šeima remiasi giliausia tiesa apie žmogų ir jo paskirtį. Vyro ir moters kūno lytinis skirtinumas nėra vien paprastas biologinis aspektas, bet turi daug gilesnę prasmę: jis išreiškia meilės formą, kuria vyras ir moteris, tapdami vienu kūnu, gali įgyvendinti atvirą gyvybės perdavimui asmenų vienybę ir bendradarbiauti su Dievu gimdydami naujus žmones. Pasak Benedikto XVI, kita Jono Pauliaus II mokymo naujovė

yra „originalus Dievo plano aiškinimas, kai apreiškimas sutampa su žmogiškąja patirtimi“. Benediktas XVI priminė, kad naujoji evangelizacija, kurią uoliai skatino Jonas Paulius II, turi būti remiama žmogiškosios meilės apmąstymu: meilė yra pagrindinis kelias, kuriuo Dievas pasirenko apsireikšti žmogui ir kuriuo kviečia į Švč. Trejybės gyvenimo vienybę. „Tokia prieiga leidžia įveikti šiandien paplitusią meilės privatizaciją“, – sakė Šventasis Tėvas. Santuoka – gyvenimo ir meilės bendrystė tampa tikru visuomeniniu gėriu. Pasak popiežiaus, šiandien ypač svarbu nepainioti santuokos su kito-kiomis, silpna meile grindžiamomis sąjungomis.

Popiežius ragino remti šeimą

(KAP, KAI) Audiencijoje Popiežiškosios šeimos tarybos visuotinio susirinkimo dalyviams popiežius Benediktas XVI ragino remti šeimą ir atmetė dirbtinų apvaisinimą. Audiencija vyko minint Popiežiškosios šeimos tarybos įkūrimo 25-ąsias metines. Pasak Šventojo Tėvo, santuoka grindžiama šeima yra „žmonijos gėris“, „gyvoji visuomenės ląstelė ir atrama“. Benediktas XVI ragino krikščionis nenuilstamai perduoti žmonėms Dievo kūrimo planą atitinkančią tiesą apie šeimą. Jis apgailestavo dėl gausėjančių skyrybų, nuo kurių nukentčia pirmiausia vaikai, taip pat dėl daugelio grėsmių šeimos stabilumui. Pasak Benedikto XVI, siekiant apsaugoti šeimą, dažnai būtina pasipriešinti vyraujančiai kultūrai. Dėl to popiežius neseniai kritikavo planus „naujai apibrėžti santuoką, įteisinant homoseksualų sąjungas ir suteikiant joms įvaikinimo teisę“. Šventasis Tėvas taip pat pakartotinai atmetė dirbtinį apvaisinimą. Pasak Benedikto XVI, giminės pratęsimas galimas tik kaip santuokinio susijungimo vaisius. „Gemalas privalo būti gerbiamas kaip asmuo, jis gali kilti tik iš „meilės akto“, – sakė popiežius. Pasak jo, mokslo ir technologijos pasiekimai biomedicinos srityje gali virsti grėsmėmis, jei „žmogus praras savo ribų suvokimą“ ir sieks stoti Dievo Kūrėjo vieton. Nepaisant to, kad erosas numenkintas iki gryno sekso, perkamos ir parduodamos prekės, nemažai žmonių, ypač jaunimo, atranda skaistumo vertybę, suvokiama kaip tikros meilės laida. Benediktas XVI apgailestavo dėl daugelyje pasaulio vietų išsigalėjusios „demografinės žiemos“: atrodo, kad šeimos baiminasi gyvybės, motinystės ir tėvystės. Istorinis momentas reikalauja, kad krikščionių šeimos ryžtingai ir nuosekliai liudytų, jog vaikų gimdymas yra „meilės vaisius“. Toks liudijimas motyvuos politikus ginti šeimos teises.

Šventasis Tėvas ragina krikščionis ir musulmonus puoselėti abipusį pažinimą bei pagarbą

(KAP) Gegužės 16 d. kalbėdamas Popiežiškosios migrantų ir keleivių sielovados tarybos plenarinio susirinkimo nariams Benediktas XVI gyrė daugelio krikščioniškųjų bendruomenių pastangas su musulmonų imigrantais plėtoti santykius, grindžiamus „abipusiu pažinimu bei pagarpa“. Anot Šventojo Tėvo, krikščionių santykiai su musulmonais visame pasaulyje turi pasižymėti atvirumu ir „abipusiškumu“. Pagrindinė Popiežiškosios migrantų sielovados tarybos plenarinio susirinkimo tema buvo migracija iš musulmoniškųjų šalių, taip pat imigracija į tokias šalis. Pasak popiežiaus, Katalikų Bažnyčia suvokia, jog tarpreliginis dialogas yra jos tarnystės šiandienos pasauliui dalis. Krikščionys kviečiami puoselėti „atvirą dialogą“ religiniais klausimais, neatsisakyti pokalbio partneriams išdėstyti krikščioniškojo tikėjimo žinią. Šiuo požiūriu Benediktas XVI pabrėžė dialogo „abipusiškumo“ svarbą ir „tarpusavio pagarbą“. Pasak Šventojo Tėvo, krikščionių bendruomenės nuostata imigrantų atžvilgiu privalo vadovautis krikščioniškąja meile. Todėl kai kurie tikintieji kviečiami ištiesti pagalbos ranką ir atverti širdis, pirmiausia „mažiesiems ir vargingiesiems“. Politikams tenka užduotis sukurti atitinkamus įstatymus, laiduojančius „sveiką bendrabūvį“. Savaiame suprantama, reikia tikėtis, kad ir krikščionys, atvykę į musulmonų daugumos šalį, bus nuoširdžiai sutikti ir patirs pagarbą savo religinei tapatybei.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
vysk. Jonas Kauneckas
mons. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
kun. Arūnas Poniškaitis
kun. Domas Gatautas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kun. Saulius Stumbra / Klaipėda
Laima Zimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
LT-44275 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-51367 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2006, „Bažnyčios žinios“